БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 239 (10300) | 1963 оной октябриин 9, среда | Сэн 2 мүнгэн

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ПОЛИ ДЭЭРЭ 70 МЯНГА ГАРАН ГЕКТАР ТАРЯАН ХУРЯАГДААГҮЙ, 50 МЯНГААД ЦЕНТНЕР ТАРЯАНАЙ, 80 МЯНГАН ЦЕНТНЕР ХАРТААБХЫН ҮРЭЬЭН ХААГДААГҮЙ БАЙҺААР. НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛХА ТҮСЭБ МИИЛ 50 ПРОЦЕНТ ДҮҮРГЭГДЭЭ. ЭДЭ ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРЕЭ ХУРДАДХАХА ЯАРАЛТАЙ ХЭМЖЭЭ АБАХА ШУХАЛА.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ—коллективээ хүмүүжүүлэгшэ мүн

…ахын совет хүтэлбэрилэгшэ …э гансахан лэ захираад һуу-…хүн бэшэ, харин өөрынгөө …ективые хүмүүжүүлэгшэ …и зэргэтэй. Яахадааб гэхэдэ, …й общество дотор экономи-…литика хоёр, ажахын-эмхид-…й болон соёл хүмүүжүүлгын …мэри хоёр хоорондоо таһар-…й холбоотой. Тиимэ дээрэһээ …хын хүтэлбэрилэгшэ нэн тү-… политическэ эмхидхэлшэ …дог. Ажахын хүтэлбэрилэг-…болбол хүн зониие эмхидхэн …гэжэ шадахаһаа гадна, мүн …үжүүлжэ шадаха зэргэтэй.

…э оной сентябриин 30-да …С-эй Улаан-Үдын горкомой … дээрэ городой коммунальна …ын автотранспортын конто-… коллектив доторхи хүмүү-…гын хүдэлмэриин дүй дүр-… тухай асуудал зүбшэн хэл-…жэ, һайшаан дэмжэгдээ һэн. … жэлэй урда тээ тус кол-…вэй байдал абаад үзэхэ бо-…аа, эндэ архиншад, ажалай … эбдэгшэд, үгэ хэрүүл шэ-…д захадаа хүртэдэггүй һэн. …энь, гансахан лэ 1961 он-…дэ 168 хүн хүдэлмэридэ …ан аад, 140-ниинь элдэб …гаанаар хүдэлмэрөэ орхи-…атай болоһон байгаа. Эдэ … шалтагааннаа тус коллек-…араһаа һарада үйлэдбэ-… түсэб дүүргэдэггүй, горо-…гээл гээгдэнги предприяти-…й нэгэниинь гэжэ удаахан …соо тоологдодог байгаа.

…гээд энэ конторын хуушан …бэрилэгшэдэй орондо шэнэ …д томилогдожо, дээрэ дур-…гша дутагдалнуудые усад-… зорилгоор хэдэ хэдэн хэм-…үүд абтаһан байгаа. Конто-…эрхилэгшэ коммунист Иван …вич Иванов нэн түрүүндэ …йна, профсоюзай болон нии-…бусад организацинуудта тү-…н, хүмүүжүүлгын хүдэлмэ-…коллектив потороо тон бо-…отойгоор ябуулжа эхилээ

…лэдбэриинь шиидхэхы учас-… бүхэндэ, цех бүхэндэ …йна ба профсоюзай бүлэ-… байгуулагдажа, тэдэнэр хү-…эришэн бүхэнтэй тус тус-…ь үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө … Тиин ажалдаа ханалга-…айнаар хандадаг, эдэбхи … гаргадаг, үнэн сэхэ хү-… эрид шууд дэмжэгдэжэ, ту-…залхуу, архинша, худалша …аг хүнүүд олониитын шоо-… болгогдодог.

… түрүүндэ автотранспор-… конторын начальник нүхэр …ов хүмүүжүүлгын хүдэл-… өөһэдөө эдэбхитэйгээр ха-…садаг, коллективэйнгээ … лекци уншажа, элидхэл … хүдэлмэришэн бүхэнтэй хо-… хөөрэлдэжэ, тэдэнэй эрил-тэ, һанамжада угаа анхаралтай-гаар хандажа байдаг. Ямар нэгэн һайндэрнүүдээр гү, али хүнэй пенсидэ гарахатай, гэр бүлын ямар нэгэн баярай үдэртэй дашарамдуулан, тус предприятиин партийна болон профсоюзай организацинууд амаршалгын телеграмма, нээмэл бэшэг эльгээжэ амаршалдаг.

КПСС-эй түүхые шудалха кружогые нүхэр Иванов хоёрдохи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Хэшээлнүүдээ үндэр хэмжээндэ, һонирхолтойгоор үнгэргэдэг дээрэһээнь энэ кружогто һуралсаха дуратай һурагшадай тоо хоёр дахин шахуу олошорбо. Гадна коллективэй хүтэлбэрилэгшэд һара бүхэндэ хоёр удаа үйлэдбэриингөө участок бүхэндэ политинформаци хэжэ, орон доторхи, мүн хилын саана болоһон һүүлэй һонинууд тухайда хөөрэжэ үгэдэг.

Эндэ социалис мүрысөөн, мүн коммунис ажалай түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй дүнгүүд саг соогоо согсологдожо, хүдэлмэришэдтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ үргэнөөр соносхогдожо байдаг. Тус коллектив дотор ниитын эмхинүүд—эхэнэрнүүдэй совет, нүхэрэй сүүд, арадай дружина, үйлэдбэриин саг үргэлжын совет, техническэ совет һайнаар хүдэлдэг болонхой.

Ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар хүдэлмэришэд ушар ёһо һайтар мэдэдэг болојо, хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэл гаргадаг болоо. Тиигэжэ тус коллектив үйлэдбэриингөө түсэб һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ жэлэй 8 һарын туршада ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал 15,2 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэн олониитые зүбөөр ударидахын тула хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы онол арга шудалха уялгатай. Коммунизмын материальнотехническэ үндэһэ һуури байгуулха ажал ябуулгаһаа газаа тээ, коммунизмын түлөө шэн габьяата ажалһаа амяраа шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэхэгүй гэжэ ажахын олонхи хүтэлбэрилэгшэд зүбөөр ойлгодог. Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Б. Л. Мурхонов, «Мир» колхозой түрүүлэгшэ Р. Н. Яковлев, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Л. Б. Раднаев гэгшэдые абаад үзэбэл, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ өөһэдөө сэхэ хабаадалсажа, ажалда колхозник бүхэниие коммунис ёһоор хандуулжа һургаха, хүниие бадаржа зандаржа хүдэлгэхэ бэшэ, харин колхозниигуудта ойлгуулжа, ушар ёһо мэдүүлжэ ажаллуулха хэрэгтэ гол анхаралаа табидаг. Гэхэтэй хамта, ажалай журам эбдэһэн, социалис зөөридэ, даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһан баримтануудтай эрид шууд тэмсэдэг. Эдэ бүгэдын ашаар тус колхозуудай ажал хэрэг урагшатайгаар ябадагынь мэдээжэ. Иимэ жэшээ баримтануудые үшөөшье олоор дурдажа болоно.

Зүгөөр олониитын дунда ниитэ-политическэ болон соёл-гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие партийна, профсоюзай болон ниитын бусад эмхинүүд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд ябуулха уялгатай, харин бидэнэр захираад, зандаад байха ёһотойбди гэдэг ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд үшөө хаа-яа үзэгдэдэг. Энэ хадаа тон алдуутай хараа бодол гээшэ. Илангаяа коллективые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ албан захиргаанай аргаар хандажа болохогүй.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд олониитэ хүн зонтой нягта холбоо барисаатай, тэдэнэй суртал хүмүүжэлдэ шухала нүлөө үзүүлхэ олон янзын арга зэбсэг хэрэглэжэ шадаха. Тэрэнэй нэгэниинь юуб гэхэдэ, ажалшадай үмэнэ манай партиин политикын, ажахын ба культурна байгуулалтын, уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудаар ажахын хүтэлбэрилэгшэд элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэжэ байха зэргэтэй. Мүнөө политическэ гэгээрэлдэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд үргэнөөр хабаадуулагдажа, тэдэнэр кружогуудай, политһургуулинуудай пропагандистнуудаар, семинарнуудые эрхилэгшэдээр томилогдодог болонхой. Политическэ һуралсалай энэ жэлдэ имагтал Улаан-Үдэ город дотор 300 гаран хүтэлбэрилэгшэд пропагандистнуудаар баталагдаад, политһургуулинуудта, кружогуудта занятинуудые үнгэргэжэ эхилбэ. Энэ хадаа коммунис үзэл сурталаар олониитые хүмүүжүүлхэһээ гадна, мүн идейнэ талаараа хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэдэйнь ургаха хэрэгтэ айхабтар туһатай.

Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд ажахын бүхы хүтэлбэрилэгшэдые—предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүдые, тэдэнэй главна мэргэжэлтэдые, бригадирнуудые, мастернуудые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулан, политическэ талаараа тэдэнэй хэр зэргээр ургажа бэйһые хододоо хинан шалгажа байха уялгатай.

Бүхы хүдэлмэреэ тэгшээр ябуулха

Мүнөө жэлэйнгээ ургаса хуряалгада онсо анхарал хандуулаабди. Юундэб гэхэдэ, шадаал һаа богони болзор соо, хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада 5000 үлүүтэй гектар ороо̆һо таряанай, 720 гектар кукурузын, 142 гектар хартаабхын ургаса хуряагдаха ёһотой байгаа. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхын тула эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ.

Бүхы хүнүүдээ хубаажа, хүдэлхэ газарнуудтань табяад, хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр хангаа һэмди. Эгээ түрүүшын үдэр 18 комбайн хуряажа эхилээ һэн. 300 гаран таряашад үдэр, һүнигүй хүдэлөө. Эхэ оронойнгоо амбаарта шадаал һаа ехэ ороо̆һо таряа оруулха гэжэ оролдогдоо. Уялгаяа дүүргэхын тула хүн бүхэмнай «унаһан малгайгаа абаха забдагүй» хүдэлөө. Механизатор, жолоошодой дундаһаа ажалай түрүүшүүл тодоржо эхилбэ. Комбайнернууд Б. Назугов, К. Солодухин, И. Минаев, автомашинын жолоошод П. Болонев, И. Назаров, С. Заиграев, Ф. Ковалев гэгшэдэй алдар суу колхоз соогоо таража, бэшэ нүхэдтөө жэшээ болоо. Механизатор, жолоошон бүхэн халаанайнгаа даабари дүүргэхые оролдодог, тэрэнээ дүүргэжэл гарадаг байгаа юм.

Колхозойнгоо гэшүүдэй шэн зоригтойгоор хүдэлһэнэй ашаар сентябриин 20-ной үдэр социалис уялгаяа дүүргээбди. Гүрэнэй амбаарта ороһон 18 мянган центнер тарян—манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хубита болоно. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 дахин үлүү. Мүн хартаабха худалдаха түсэбөө уридшалан дүүргээбди.

Ургаса хуряалгадамнай бэрхэшээл ушараагүй гэхын аргагүй. Механизаторнууднай ажал дээрээ шэнэ арга хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, газарта нялалдашаһан тарян нэгэл талаһаа хадагдажа, гээлтэ хоролтодо оруулагдаагүй. Ургаса амяарлан хуряаха үедэ лафетнэ жаткануud дуталдаа һэн. Тиихэдэнь, тракторай хойноһоо шагтаглагдадаг 5 «С-6» комбайнууд амяарлан хуряалгада хэрэглэгдээ.

Зарим нэгэн комбайнерай зүгһөө ургаса хуряалгадаа һаланаар хандаһан ушаршье үзэгдөө. Комбайнер Гребенщиков таряа хадахадаа гээлтэ хоролтодо оруулһан байжа, нүхэдэйнгөө зүгһөө шангаар шүүмжэлэгдээ. Гребенщиковэй хүдэлжэ олоһон нэгэ үдэрэйнь мүнгэнэй 30 процентые дараха гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй. Харин мүнөө тэрэ комбайнер түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай.

Бүхы арга боломжоёо хаража үзөөд, гүрэнэйнгөө амбаарта үшөө 2000 центнер таряа оруулха шэнэ уялга абаа һэмди. Тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдожо байнабди.

Ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табигдажа эхилэнхэй. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 15 мянган центнер тарян үрэһэн болгогдон амбаарлагдаа.

Намарай паар хахалжа эхилээбди. 2000 гектар түсэбэй орондо 1637 гектар хахалагдаа. Зарим түрүү отделенимнай түсэбөө дүүргэнхэй. III-дахи отделени 500 гектар паар хахалха аад, 600 гектарта хүргөө.

Ургаса хуряаха, гүрэндэ таряа тушааха, намарай паар хахалхатаяа хамта бусад ажал хүдэлмэреэ мартаагүйбди. Ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй болонхойбди. Колхозоймнай луговодууд сабшалан дээрэһээ гектар бүриин 22 центнер үбһэ ургуулаа. 10500 центнер һайн шанартай үбһэн һүрилэгдэжэ абтанхай. Тобшолон хэлэбэл, ниитымнай мал тэжээлээр хангагдаа.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүйбди.

М. Кожевников,
Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Одоол отделениин обин дээрэһээ һүүлшын автомашина тарян бэлэдхэлэй пунктда ашажа ябуулагдахань. Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Никольскын отделениинхид гүрэндөө 22 мянган центнер таряа тушаагаа.
Зураг дээрэ: колхозой обин дээрэ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

300 гектарай хоолос тармагдаба

БЭШҮҮР. (Телефоноор абтаба). Энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ хура бороогой ходо ороһон ушарһаа, хадагдаһан баал газартаа нялалдаад, тэрэниие хуряахада хоолос нилээд гээгдээ.

Совхозой дирекци тарянай гээгдэлые усадхаха, унаһан хоолос тармаха, суглуулха гэжэ ехэ оролдолго гаргана. Отделени бүхэндэ гээгдэһэн хоолос тармаха хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр 300 гаран гектарай хоолос тармагдаад байна.

Энэ хүдэлмэри совхозой 2-дохи, 4-дэхи отделенинүүдтэ эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ тракторна тармуурнуудые поли хүндэлэн ябуулжа, тармагдаһан хоолос баал болгогдоно. Удаань тэрэ баал комбайнаар суглуулан сохигдохо юм. Багсаахада, гектарай 1—3 центнер тарян суглархаар. Бүхыдөө гээгдэһэн хоолос 2000 гектарта тармагдаха. Эндэһээ суглуулагдаһан тарян адууһа малда нилээд ехэ тэжээл болохо байһаниинь элитэ.

А. Фомин,
совхозой главна агроном.

…ветско-германска хани барисаан—Европодо эб найрамдал, …лгүй байдал аршалан хамгаалха бата түшэг тулгуури мүн

…мэришэн-таряашанай гүрэ-…гуулагдаһаар 14 жэлэй ойн …эй дашарамдуулан, Герма-…мократическа Республикын …гэшэд нүхэд Вальтер Уль-… Отто Гротевольдо, Иоганнес … болон Эрих Корренсдо нү-… С. Хрущев, Л. И. Брежнев …гын бэшэг эльгээгээ.

…до эб найрамдал аршалан …ын, бэхижүүлхын түлөө, Ба-…рманиин милитаристнуудай …гээ абаха гэһэн аюултай …эдэ эсэргүүсэн, дэлхэйн … дайнай үлэгдэлнүүдые …, Германитай эбэй договор … түлөө социалис оронуудай …й нятта харилсаа холбоо-…эсэшэ сусашагүй тэмсэжэ …ерманиин Демократическа …ын ажалшадые совет арад … гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

…эрхэтэ, бэеэ даанхай гүрэн ГДР-эй хүгжэн бэхижэлгые, …уласхоорондын нэрэ хүндын …ые Баруун Германиин бо-…хоорондын хархис этэгээ-…маршье һанаашалга һаа-…мадахагүй гээд бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ. ГДР хадаа арадайнтаа шэлэн абаһан социалис замаар бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

Манай оронуудай болон арадуудай хоорондо тогтоһон аха дүүгэй холбооной, али бүхы талын үрэ ехэтэй харилсаанай улам үргэдэн бэхижэжэ байһые бидэнэр баяртайгаар тэмдэглэнэбди гээд бэшэг соо заагдана. Советско-германска бата бэхи хани барисаан Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал аршалан хамгаалха бата түшэг тулгуури, мүн ГДР-тэ эсэргүүгээр Баруун Германиин милитаристнууд болон үһөө мэсэгээ абахые эрмэлзэгшэдэй ямаршье харата ааша гаргаа һаань тэрэнэйнь лаб буруу һүрэхэ байһанай эшэ үндэһэн болоно. Социализм байгуулгада тэрэнэй туйлалтануудые империалис хүсэнүүдэй халдалгаһаа хамгаалха хэрэгтэ совет арад хододоо таанадтай сугтаа ябаха. Дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй бата жагсаалые саашадань бэхижүүлхын түлөө, коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө Советскэ Союз болон ГДР нэгэн жагсаалтайгаар тэмсэнэ.

**

ГДР-эй байгуулагдаһаар 14 жэл гүйсэһэнэй ойтой дашарамдуулан, Германиин Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Лотар Больцдо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

(ТАСС).

…иин Демократическа …бликын посольстводо …уулзалга болоо

…, октябриин 27. (ТАСС). … Демократическа Респуб-… Советскэ Союзда байдаг эл-… Рудольф Деллинг Герма-…мократическа Республикын …даһаар 14 жэл гүйсэһэнэй …нэ һайндэртэй дашарам-…нөөдэр уулзалга хээ.

… А. Н. Косыгин, Н. В. Под-… Л. Н. Ефремов, СССР-эй … Соведэй Президиумэй Ту-…н орлогшо Ю. И. Палецкис, …министрнүүд, СССР-эй гүрэ-…тедүүдэй түрүүлэгшэнэр, … Союзай, элдэб түрэлэй сэ-…маршалнууд, наука болон … ажал ябуулагшад, нии-…зацинуудай түлөөлэгшэд, …иин генералнууд болон офи-… хэдэ хэдэн министерствэ-…зургаануудай харюусалгата …лэгшэд уулзалга дээрэ

… байдаг дипломатическа …зургаануудые толгойлог-…урналистнууд айлшадай …

Польшодо хани ёһоор айлшалжа ошохонь

Совет Социалис Республиканууудай Союзай сэрэгэй делегаци һаяын үдэрнүүдтэ Польшодо хани ёһоор айлшалжа ошохонь. Айлшалха тухай Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, ПНР-эй правительствын уряалые ПОРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн национальна оборонын министр генерал М. Спыхальский дамжуулһан байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүн СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай маршал Р. Малиновский делегациие толгойлхо юм.

Советскэ сэрэгэй делегациин аяншалга хадаа Польшын сэрэгүүдэй делегациин нёдондо жэлдэ Советскэ Союзда айлшалһан шэнги манай арминуудай хоорондохи аха дүүгэй бата бэхи холбооё саашадань бэхижүүлхэ, манай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготой юм.

(ТАСС).

Литература, искусствын талаар Ленинскэ шан олгохо Комитедһээ

Литература, искусстваар Ленинскэ шан олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Комитет иигэжэ мэдээсэнэ. 1964 ондо Ленинскэ шан олгохын тулада зууршалагдаха хүдэлмэринүүдые абалга энэ оной ноябриин 30-да дүүрэхэ байна.

Литература, искусство, журналистика болон публицистикын зохёолнуудые Ленинскэ шан олгохын тулада зууршалжа болохо байна. Зүгөөр тэдэ 1963 оной июлиин 15-най урда тээ хэблэгдэһэн, олониитэд харуулагдаһан гү, али зурагдаһан байха ёһотой.

Наука, техникээр Ленинскэ шан олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Комитедтэ

Наука, техникээр Ленинскэ шан олгохо талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Комитет хадаа 1964 ондо Ленинскэ шан олгохын тулада зууршалагдаха хүдэлмэринүүдые абалга энэ оной ноябриин 15-да дүүрэхэ гэжэ СССР-эй бүхы эмхи зургаанууд болон организацинуудта мэдээсэнэ. Энэ болзорһоо оройтожо ороһон бүхы хүдэлмэринүүд 1965 ондо Ленинскэ шан олгохоор зууршалагдаһан хүдэлмэринүүдтэй хамта харагдажа үзэгдэхэ байна.

Залуушуул эдэбхитэйгээр ажаллана

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Тоорын отделениин тоог дээрэ таряа сэбэрлэдэг, ашаа шэрэдэг машинануудай абяан таһарнагүй.

Эндэхи тоог дээрэ ехэнхидээ комсомолшууд, залуушуул Буряадай багшанарай институдай физико-математическа факультедэй студентнэр ба колхозой залуушуул эбтэй эетэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Таряа хатааха, сэбэрлэхэ, тэрэниие машинада тээхэ хүдэлмэридэ студентнүүд Виктор Шотхонов, Батор Цыбиков, Валентина Федорова, Галина Шишмакова гэгшэд бултанһаа һайнаар ажаллана. Мүн колхозой залуушуулай дундаһаа Ким Хамеков, Дулма Кириллова, Хорло Самбялова гурбан шалгараа. Тоог дээрэхи хүдэлмэриие нүхэд Сарганов, Шагланов гэгшэд һайнаар эмхидхэһэн байгаа.

Д. Зандеев,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэн.

Ургасын баярай һайндэр

Һаяшаг Бэшүүр нютагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо байгша оной ургаса хуряалгын дүүрэһэнэй баярай һайндэр болоо. Эндэ артелиин правлени, партком таряа хуряалга дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргажа, түрүү һуури эзэлһэн отделени, бригада, механизаторнуудые шагнаа. 1-дахи отделениинхид (эрхилэгшэнь Р. Новокрещенных) колхоз соогоо түрүү һуури эзэлээд, правлени, парткомой дамжуулгын Улаан туг абаба.

Б. Сахияев.

Кукурузын үрэһэ ургуулба

Манай республикын сагай уларилай эрхэ байдалда кукурузын үрэһэ ургуулжа болохогүй гэһэн гээгдэнги баталалга зарим хүнүүдэй дунда таранхай. Гэхэтэй хамта, Бэшүүрэй таряашад өөһэдынгөө огород дээрэ «киюшки» гэжэ сортын кукуруза тарижа, гүйсэд эдеэшэһэн буурсагуудые хуряадаг байгаа. Иимэ сортын кукуруза хаанаһаа Бэшүүртэ ерээб гэжэ хэншье мэдэдэггүй.

Буряадай хүдөө ажахын институдай ректор В. Р. Филипповэй үүсхэлээр һуралсалай ажахыда кукуруза тариха туршалгын поли бии болгогдоо. Тэндэ манай ороной элдэб нютагуудһаа асарагдаһан 40 шахуу сортын кукуруза таригдаһан юм. Энэ полидо республика дотороо мэдээжэ болоһон кукурузашан-туршагша Георгий Деомидович Пепеляев хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр Пепеляев тарилгын урда тээ ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээ: кукурузын участок дээрэ 300 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ, 5 тонноһоо үлүүтэй наг шэбхэ гаргагдаа. Орой эдеэшэдэг «чешенский-1», «хакасский», «гибрид-4» сортнуудай кукурузые һэлгэсэлдүүлэн үрэжүүлхын түлөө «киюшки» сортын кукуруза һалхин доронь таригдаһан юм. Ургамалнууд ургажа, сэсэглэжэ байха үедөө үһалагдажа, газарынь зөөлэрүүлэгдээ юм.

Кукурузашан Георгий Деомидович Пепеляевай хүдэлмэрилдэг туршалгын поли дээрэһээ август һарада гүйсэд эдеэшэһэн 50 центнер кукурузын орооһон хуряагдаа. Энэнь манай республикын сагай уларилай эрхэ байдалда таараха сортын кукуруза болоно.

Л. Гармаева.

Гээгдэһэн хартаабха суглуулна

Байгша ондо Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд хартаабхынгаа талмай нилээд үргэдхэһэн юм. Хартаабхын харууһан һайжаруулагдажа, муу бэшэ ургаса гараа һэн.

Управлениин колхозууд болон совхоздо хартаабха хуряалга гол түлэб дүүргэгдээ. Эндэ 12 мянган центнер хартаабха тушааха түсэбтэй аад, 18 мянган центнер гүрэндөө худалдажа, түсэбөө 150 процент дүүргээ. Мүн ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ хартаабхын үрэһэн бэлэдхэгдээ. Хүдэлмэришэд, колхозниигууд болон албан хаагшад 5400 центнер хартаабха гүрэндөө худалдаа. Айлнуудһаа хартаабха худалдан абалга үргэлжэлүүлһээр.

Гэхэтэй хамта хуряалгын үедэ гээгдэһэн хартаабха суглуулхын тула ажахы бүхэндэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Хуряагдаһан хартаабхын поли хахалагдаха, борнойлогдоходо, нилээд ехэ хартаабха суглуулагдана.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шанаагай отделенидэ 15 гектарай хартаабха малтагдажа дүүргэгдээ. Тэрэ газарыень хахалжа, борнойлходонь, 27 мэшээг хартаабха суглуулагдаа. Энэ колхозой Зүүн-Мүрэнэй отделениин 25 гектарһаа 10 мэшээг хартаабха олдобо. Эндэхиие нютагай наймаа жэлэй һургуулиин һурагшад малтаһан байгаа. Тиихэдэ «Сибиряк» колхозой хартаабхын полинуудые хахалхада, борнойлходо гектарай 2 центнер хүрэтэр суглуулагдана. Мүн Саянай совхозой 3-дахи отделенидэ энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Управлениин ажахынуудта хартаабхын малтагдаһан поли тушаажа абаха тусхай комиссинууд бии болгогдоо. Тэдэниие отделени болон бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд ударидана.

М. Гармаев.

Ургаса дээшэлүүлхэ хоёр арга

Никита Сергеевич Хрущевой Россин, Украинын урда районуудаар ябаһан тухай хэблэл, радиогой мэдээсэлнүүдые совет арад ехэ һонирхон ажаглажа байгаа. Энээгүүр ябахадаа уһалагдадаг газар таряалантай, тэрэниие хүгжөөхэ арга боломжотой, химическэ үтэгжүүлгэ хэрэглэдэг дүршэлтэй танилсаһан, энэ асуудалнуудаар хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, юрын хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байна. ЦК-гай нэгэдэхи секретарин, правительствые толгойлогшын энэ районуудаар ябаһан ушар хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин Центральна Комитедэй, правительствын зүгһөө ехэ анхарал хандуулжа байһые эли тодоор гэршэлнэ.

Нүхэр Н. С. Хрущевой эдэ районуудаар ябаха үедөө хэлэһэн үгэ соо, хөөрэлдөөнүүдтэнь хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ, эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо талаар партиин программа соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тодорхой арга зам эли тодоор заагданхай.

Һүүлэй арбан жэл соо парти ороохо таряа ехээр абадаг болохо талаар ехэ юумэ хэһэн байна. 1953 онһоо 1963 он болотор 4 миллиард пүүд хараатайгаар ороохо таряан ехээр абтаһан байна. Энээнэй ашаар мүн мал ажал хүгжөөгдэһэн байгаа. Энэ үе соо жэшээнь, мяха бэлэдхэлгэ 2,5 дахин, һү—3 шахуу дахин, үндэгэ 3-һаа үлүү дахин ехээр бэлэдхэгдэһэн байна.

Гэбэшье, гол түлэб тарилгын талмай үргэдхэһэнэй ашаар ороохо таряа гол түлэб ехээр абадаг болоогдоо гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Шэнэ газар эдүүрилэн ашаглагдадаг, таряалангай хубаарилга шэнээр хаража үзэһэнэй ашаар ороохото ургамалай тарилга үргэдхэгдэдэг байгаа. Энэ хадаа имагтал зүб хараа шугам байһан юм. Манай орондо минеральна үтэгжүүлгын багаар абтадаг байһан сагта таряанай ургаса хоёр дахин гү, али гурба дахин дээшэлүүлһэнэй ашаар ороохо таряа ехээр абадаг болохо найдабари бага байһан гээшэ.

Мүнөө болоод байхада таряалангай талмайе үргэдхэхэ арга боломжо барагданхай. Гэхэтэй хамта ойрын жэлнүүдтэ гүрэнэйнгөө хэрэглэмжые бүрин хүсэдөөр хангахын тулада жэл соогоо ороохо таряа (хэрбээ 1962 ондо 9 миллиард пүүд таряа абадаг байгаа һаа) үшөө 5 миллиард пүүд абадаг болохо, тиигэжэ 1970 ондо жэл соогоо 14 миллиард пүүд таряа абаха ёһотойбди.

Иимэ эрхэ байдалда **ороохото болон бусад ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие ашаг олзо ехэтэй болгохо гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шухала зорилго, генеральна шэглэл болохо байна** гэжэ Никита Сергеевич тэмдэглэбэ.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ гээшэ юуб? Нүхэр Н. С. Хрущев энээниие ингэжэ тайлбарилна: нэгэдэхеэр, гектар газар бүриһөө ехэ продукци абаха; хэрбээ мал ажал тухай хэлэхэ болоо һаа эдлүүриин 100 гектар бүридэ мяха, һү ехээр абаха. Хоёрдохёор, оньһожоруулга хэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха.

Яагаад ороохо таряа ехээр абадаг болохо арга бииб, гектар тарилга бүхэнһөө яагаад таряа ехээр абахаб? **«Энээндэ хоёр бодото арга боломжо бии,**—гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ. **Минеральна үтэгжүүлгэ ехээр үйлэдбэрилхэ, уһалагдадаг газарта таряалангай ажахые үргэнөөр эрхилхэ».**

Таряанай ургаса дээшэлүүлхэ зорилго парти хододоо табидаг байгаа. Зүгөөр эһээнэй урда тээ химическэ промышленность хүгжөөхэ бодото мүнгэ зөөри, хэрэгсэл байгаагүй. Үндэр баян ургаса абаха гол шухала нүхэсэл болохо минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха арга боломжо байгаагүй. Бодото дээрээ химическэ үтэгжүүлгэ ороохото ургамалай тарилгада оруулагдадаггүй байһан юм. Иимэ үтэгжүүлгэ тон бага байһан гээшэ. Гол түлэб хлопок, сахарай свёкло, лён болон бусад техническэ ургамалнуудай тарилгада иимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэдэг байһан бшуу.

Жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ хлопогой тарилгада химическэ үтэгжүүлгэ хүрэхэ жэшээтэйгээр оруулагдадаг болонхой. Энээнэй ашаар «сагаан алтанай» ургасаар СССР дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг болоһон байна.

Нэгэ центнер минеральна үтэгжүүлгэ (азотно, фосфорно, калийна), дунда зэргээр нэгэ гектарай ургасые адагынь хоёр центнерээр дээшэлүүлдэг гэжэ дүй дүршэл, бодото байдал харуулба.

Эгээл имэһээ техническэ ургамалнуудһаа гадна, мүн ороохото ургамалнуудай тарилгада минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ аргатайгаар иимэ үтэгжүүлгэ эрид ехээр абаха хэмжээнүүдые манай парти мүнөө бэелүүлжэ байна.

Энэ жэлдэ химическэ үтэгжүүлгэ 20 миллион тонно абтаха юм, тиихэдэ 1965 ондо 35 миллион тонно (США-да үнгэрэгшэ жэлдэ эды шэнээн абтаа) үйлэдбэрилэгдэхэ юм. 1970 ондо 100 миллион тонно болотор ехэдхэхээр хараалагдана.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг заводуудые жэл соогоо 8 миллион тонно гаргахаар болоторынь мүнөө жэлдэ үргэдхэхэ, ерэхэ жэлдэ 9 миллион тонно гаргахаар үргэдхэгдэжэ байна. Богонёор хэлэхэдэ, 1962 он болотор совет засагай оршон мандажа байгаа бүхы жэлнүүд соо баригдаһанай тухай минеральна үтэгжүүлгын заводууд хоёрхон жэлэй турша соо байгуулагдаха юм. Иимэ дабшасые нэгэшье орон мэдээгүй юм, мэдэхэшье аргагүй байгаа гээшэ. Түгэлдэр хүсэтэй совет гүрэн лэ иимэ юумэ хэхэ аргатай бшуу.

Минеральна үтэгжүүлгэ гээшэ сэгнэшэгүй ехэ баялиг мүн. Энээнгүйгөөр манай хүнүүдтэ хэрэгтэй, хямда сэнтэй хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгожо шадагдахагүй.

Минеральна үтэгжүүлгын үшөө бага байһан мүнөө үедэ 218 миллион гектар тарилгын бүхы талмайда тэрэниие хубаажа тараалтагүй гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Бидэнэр зүб замаар дабшаха ёһотойбди. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, эгээл ехэ аша үрэ үгэдэг районуудые шэлээд, тэндэһээ эгээл ехэ хэмжээнэй ороохо таряа болон бусад продуктнуудые абахын тулада иимэ үтэгжүүлгэ эдэ районууд руу эльгээхэ шухала.

Англиин философ Ф. Бэкон ингэжэ бэшэһэн юм гэдэг: «байгаалида бүхы юумэ бү тохёгты, тэрэтнай өөрынгөө юумэ хэжэ дүүргээ: мүнөө хүнэй ээлжээн ерээ». Ороной маня алдама газар дайдада баян хүрьһэ бэлэглээд, байгаали нэгэл юумэ мартаа бшуу: зун бүри хүрэхэ хэмжээтэйгээр бороо нойтон ороногүй. Энээнгүйгөөр дунда зэргынишье ургаса абахын аргагүй. Богонёор хэлэхэдэ. ороohо таряа үгэдэг манай олонхи районууд байд гээд лэ гандадаг гээшэ.

Хуушанай Россида гандаги районуудта айхабтар хүндэ хүшэр байдал—үлэсхэлэн байдал тохёолдодог, хэдэн мянган хүн туража үхэдэг байһан юм.

Мүнөө иимэ юумэн болохоёо болинхой. Газар таряалан агротехникын заабаряар эрхилхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнхэй. Тэрэнһээ гадна арадай гүрэн түрын гарта айхабтар ехэ экономическа арга боломжо бии гээшэ; хэды тиигэбэшье гандаги энэ жэл шэнги жэлнүүдтэ манай хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ һаад тойбо татагдадаг байна.

Эгээл имэһээ нүхэр Н. С. Хрущев иимэ зорилго табина: уһалагдадаг газартаа жэл бүри нэмэжэ 1,5—2 миллиард пүүд найдамтай ургаса абаха. Дунда Азиин болон Казахстанай районуудта, Волго-Дон мүрэнүүдэй адагай районуудта, Хойто Кавказда, Украинын урда захада ойрын жэлнүүдтэ 2,8 миллион гектар газар уһалдаг болохо. Һүүлэй 10 жэлэй турша соо уһалһанда орходоо энэнь хоёр дахин ехэ болоно.

Мэргэжэлтэдэй багсаалан тоолоһоной ёһоор иимэ газарһаа 1,2 миллиард пүүд рис, кукуруза, шэниисын найдамтай ургаса нэмэжэ абаха арга боломжо бии.

Мүнөө уһалагдадаг газараа эзэн ёһоор эдлэхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай шухала зорилго мүн. Гансахан дунда Азиин республиканууд иимэ газарые эрхимээр эдлэһэнэй ашаар 100 миллион пүүд таряа хлопогһоо гадуур нэмэжэ абаха аргатай. Тэрэнэлэн Закавказиин болон оронойбусад районууд уһалагдадаг газар дээрэһээ ороohо таряанай ехэ ургаса абаха арга боломжотой гээд нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Кадрнуудые оролдосотойгоор һургаха, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха зорилгын шухала болоод байһан тухай Никита Сергеевич хэлэһэн үгэ соогоо тодоһон байгаа.

И. АРТЕМОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

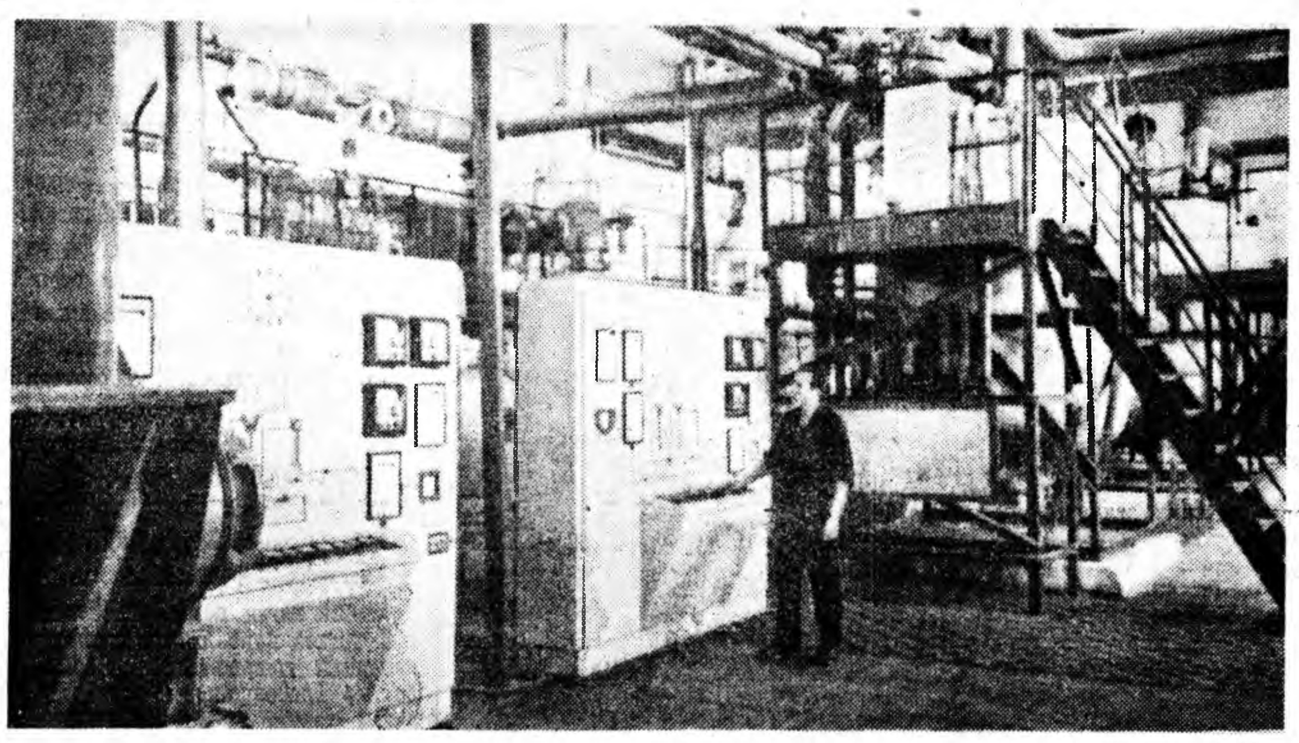

ЛУГАНСКА ОБЛАСТЬ. Лисичанска химическэ комбинадай синтетическэ мономернүүдэй заводой коллектив ажалай ехэ илалта туйлаа: лисичанска түрүүшын капролактам-хэмэл утаһа ээрэн гаргахада хэрэгтэй болохо гол зүйл, абтаһан байна. Проект зохёогшодой, барилгашадай, хабсаргагшадай, химигүүдэй шэн зоригто ажал угаа ехэ урагшатай байгаа: капролактам шэнэ технологёор—бензолһоо—хямда сэнтэй, элбэг зүйлһее бүтээн гаргагдаа. Бензол хадаа коксохимическэ промышленностиин хаядаһан юм. Капролактамай цех хадаа шэнэ шэнэ технологическа болон элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан 30 гаран үйлэдбэриин корпусуудһаа бүридэнэ. Эдээн соо зургаа мянга гаран хинэлта-хэмжэлгын приборнууд, автоматическа түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Зураг дээрэ: синтетическэ мономернүүдэй заводой лактамай цех.
ТАСС-ай фотохронико.

Оронгын бэрхэ адуушан

Найман жэлэй саада тээ «Улаан Оронго» колхозой правлени соо адуун һүрэгэй тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха тухай халуун хөөрэлдөөн болоһон гэхэ. Энэ харюусалгатай, хүндэтэйшье ажалда тон шадамар, түрүүшын бэрхэшээлнүүдые тунхарингүй дабаха хүнэй хэрэгтэйе булта мэдэжэ байгаа. Комсомолец Жэмбые табяа һаамнай, таарамжатай ха гэхэдэ, суглаанда хабаадагшад бултадаа нэгэн дуугаар тэрэниие дэмжээ бэлэй. Юуб гэхэдэ, Жэмбэ багаханһаа ажал хүдэлмэридэ оролдосотой шударгыгаар хандадаг, түрүү залуушуулай нэгэн байгаа. Иигэжэ Жэмбэ Бимбаев колхозойнгоо адуушан болгогдожо томилогдоһон намтартай.

Тэрэ үдэрһөө эхилээд, Жэмбэ Бимбаев таһалгаряагүй ажаллахадаа, адуун һүрэгөө олон болгохо, мяхалиг, ашаанай үүлтэрэй моридые үсхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Иимэ зорилготойгоор гүүдэ искусственна аргаар үрэжүүлдэг, тэдээнээ саг үргэлжэ һайн бэлшээридэ адуулдаг юм.

Энэ колхозой 343 толгой адуун булта шахуу Жэмбын лэ гараар түлжүүлэгдээ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Мүнөө жэлдэ Жэмбэ Бимбаев өөрынгөө нүхэр Марусятай 80 толгой гүүдые харууһална. Тэдэнэй олонхинь унагалаад байна. Харууһалжа ябадаг адууень харахада, һайн харууһанда байһан гэжэ мэдэхээр: тобир тарганууд, унагадынишье томонууд болошонхой гүйлдэжэ байха.

— Мүнөө үедэ таряанай поли дээрэ адуулжа таргалуулнабди. Мүнөөнһөө шадалтай, тарганууд байбал, үбэлыешье һайнаар дабаха, унагадынайшье гарзагүй байха,—гээд Жэмбэ Санжиевич хөөрэдэг.

Жэмбэ Бимбаевнай ажал хүдэлмэридөө дарагдашоод ябадаг хүн бэшэ юм. Сүлөөтэй сагтаа ажалшадай дунда лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, нүхэдэйнгөө ойлгоогүй асуудалнуудые тайлбарилжа үгэдэг.

Иимэл хадань, Жэмбэ Бимбаевые хүндэлжэ, Оронгын сомоной Соведэй депутат болгон һунгаһан ха юм.

Б. Лайдапов.

Оролдожо хүдэлбэл...

Хорёод жэлэй хугасаа соо мал ажалда хүдэлжэ, барагдашагүй баян дүршэлтэй болоһон А. А. Пежемская тугалшанаар ажаллана. Тэрэ үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада 40 тугал тушаажа абаа һэн. Толгой бүриинь суудхэдээ 720—840 граммаар нэмээжэ, 4 һаратайдань 120—130 килограмм шэгнүүртэй болгоод, ондоо тугалшанда тушааһан юм.

Хайшан гэжэ хүдэлхэдөө иимэ амжалта туйлана гээшэб?

Нэн түрүүн өөрынгөө хүдэлмэридэ үнэн зүрхэнһөө оролдожо шударгы һайнаар ажаллана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һая түрэһэн тугал тушаажа абаад, түрүүшын 5 хоног соо үдэр бүри 500—800 грамм һү 2—2,5 час болоод уулгадаг. Тиихэдээ зоотехническэ заабариин ёһоор тогтоогдоһон саг болзортонь тугалаа эдеэлүүлдэг, байрыень хододоо сэбэр байлгадаг. Мүн минеральна тэжээл—дабһа, яһанай гурил, мел гэхэ мэтые эдюулдэг. Тугалай түрэһөөр 20 хоног болохолоор үбһэ үгэжэ захалдаг, һара болохолоорнь концентрированнэ тэжээл үгэдэг байна. Ажалдаа зоотехнигэй заабариие зүбөөр хэрэглэхын түлөө оролдожо байдаг.

Мүнөө нүхэр Пежемская мүн лэ 40 тугал харууһалжа байнхай. Үнгэрһэн һаранууудта тугалай шэгнүүр үдэртөө дунда зэргээр 700—750 граммаар нэмэһэн байна.

—Ажалдаа үнэн сэхээр, оролдолго үүсхэлтэйгээр хандаха, мэргэжэлтын заабари заабал дүүргэхэ хэрэгтэй. Тиигээ һаа, һайн амжалта туйлагдаха,—гэжэ нүхэр Пежемская мэдүүлнэ.

С. Ардуев.
Түнхэнэй «Сибиряк» колхоз.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 9.

Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ 19…

ХЮРӨӨШЭДЭЙ ЦЕХ ТҮРҮҮЛНЭ

Сентябрь һарын һүүлшын нэгэ үдэр. Модо хюрөөдэлгын цехэй халаанай мастер Иван Нилович Сурин бага диаметртай модо зүбөөр хюрөөдэхэ тухай заабари хүдэлмэришэдтөө үгэжэ байба. Тэдэнэй хөөрэлдөөгөөр һонирхоходо иимэ юумэн тайлбарилагдаа.

—Бидэндэ нюуса юумэн үгы даа,—гэжэ рамщик Василий Павлович Никифоров тодорхойлбо. — Харин бригада, хүдэлмэришэн бүхэн хэрэглэгдээгүй арга боломжо элирүүлхэ гэжэ оролдодог болонхой. Энээнэй ашаар ажалаа шэнэ ёһоор эмхидхэнэбди. Нэгэ халаан соо хюрөөгөө һэлгэжэ, модо түргөөр хюрөөдэдэг болообди. Иигэжэ нэгэ минута бүхэндэ модоной рамаар 5,5 метрэй хоёр бревно хюрөөдэжэ гарганабди.

Модо түргөөр хюрөөдэхэдэ материалай шанар заашье мууданагүй. Хюрөөгөө һэлгэжэ байгаад, түхеэрэлгэеэ һайнаар хэрэглэһэнэй ашаар тус халаанайхид голодоһо гаргаха ушар усадхаа, хюрөөдэмэл ехэ материал абадаг болоо.

Цехэй түрүүшүүл, шэнэ юумэ үүсхэгшэд, уралан нарижуулагшад ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, амжалта туйлахые оролдоно. Тэдэнэй энэ оролдолгонь һайн үрэ дүн харуулна. Хэрбээ урдань нэгэ рама халаан соо 65 кубометр модо хюрөөдэдэг байгаа һаа, харин түрүү хүдэлмэришэд Николай Мартемьянов, Василий Никифоров, Данил Хромых, Василий Шкор, Аким Ефремов халаанай туршада 97 кубометр модо хюрөөдэн гаргана. Эдэ түрүүшүүл юһэ һарын даабариһаа гадуур 500-һаа 1700 кубометр хүрэтэр һайн шанартай хюрөөдэмэл материал бэлэдхэһэн байна.

Иимэ бүтээсэ туйлаха хэрэгтэ түрүү үүсхэлшэд ехэ үүргэ дүүргээ. Слесарьнүүд Петр Казаков, Николай Куксов гэгшэд хибэдэһэ суглуулдаг транспортёр шэнэдхэн хубилгажа, эндэ ажалладаг хоёр хүдэлмэришэдые сүлөөлхэ арга олгоһон байна. Слесарь Евсей Архипович Кочуровай дурадхалаар модо ашаха, буулгаха хүдэлмэридэ лебёдка хэрэглэгдэдэг болоо.

Тус цехэйхид хюрөөдэмэл материал ехээр гаргаха зуураа, продукциин шанар һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Тэдэнэр 3—2 метр утатай модо һайнаар хюрөөдэнэ. Энэ материалынь … ажахын машина, вагон… машина, судна бүтээлг… рэглэгдэнэ.

Буряадай мебельнэ, … болбосоруулгын комб… хюрөөдэлгын цехэй кол… сентябриин түсэбһөө … 700 кубометр хюрөөдэм… териал бэлэдхэжэ, Эхэ… доо бэлэглээ.

Долоон жэлэй табад… лэй даабариһаа гадуур … бүхэндэ 1000 кубометр … рөөдэмэл материал бэл… зорилго урдаа табяабди… тус цехэйхид мэдүүлнэ.

Д. Аюш…
комбинадай түсэблэ… таһагай началь…

Арба һарын түсэб дүүргэгдэ…

Республикымнай модошод эршэмтэй шангаар ажаллажа, долоон жэлэй табадахи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Олон леспромхозой хүдэлмэришэд модо бэлэдхэлэй түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, амжалта туйлан ажаллана.

«Забайкаллес» комбинадай олонхи предприятинууд томо багсаар модо ашаха, модо бэлэдхэлгэ дээрэ нарин лентэ хэрэглэхэ гэхэ мэтэ шэнэ арга энэ жэлдэ үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, модо хюрөөдэлгэ 100 процент оньһожоруулагдаа, бэлэдхэгдэһэн модоной 85 процент томо багсаар ашагладаг болоо. Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар комбинадай хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 9 һарын туршада түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 14 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Комбинадай хүдэлмэришэд модо шэрэхэ 9 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, 30 мянган кубометр модо даабариһаа гадуур бэлэдхээ. Түрүү … приятинууд, жэшээлхэдэ, Х… гайн, Хүртэйн, Хандага… Баргажанай леспромхозууд … рын түсэбһөө гадуур 10… мянган кубометр модо ша… байна. Бүхы дээрээ үнгэрһ… һарын туршада даабариһаа … дуур 2700 мянган кубометр … дон шэрэгдээ гэхэ гү, али … доной энэ үеынхитэй сасуу… 150 мянган кубометрээр үлү… модон Эхэ ороной шэнэ бар… нуудта эльгээгдэһэн байна.

Баргажанай, Хүртэйн, Х… гайн, Хандагатайн, Хүрбын… промхозуудай коллективүү… тябриин һайндэрые ажалай … лэгтэйгээр угтаха гэжэ … сэн, 10 һарын түсэбые … риин 20—25-да дүүргэхээр … ригжонхой.

Социалис мүрысөөнэй … зэргэдэ жагсажа ябаһан … А. П. Кудряшовой, А. И. Б… вай, П. С. Малыгинай … бага комплексно бригадану… һарынгаа даабариие дүү… 14—18 мянган кубометр … багсалһан байна.

Н. Тюрн…

ҮРЭҺЭН СЭБЭРЛЭГДЭНЭГҮЙ

Һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэбэл, ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэһэ һуури табигдаха гэжэ ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мэдэдэг. Тиимэһээ түрүү колхоз, совхозууд үрэһэ сэбэрлэхэ, һайнаар хадагалха хэрэгтээ анхаралаа горитойгоор хандуулдаг байха юм. Тэдэнэр намарай дулаанда эхэнхи үрэһээ тарилгын шанарта хүргөөд, амбаарладаг заншалтай.

Тиин гэһээ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор 9500 центнер шэниисын үрэһэ хааха аад, оройдоо 1000 центнерыень бэлэдхэһэн нэрэтэй. Тиихэдэ, 5070 центнер шэниисэ комбайнһаа асарагдаад, тоог дээрэ миин хэбтэнэ. Тэрэнээ мүнөө сэбэрлэжэ эхилээдүй байһаар.

Колхозой центрэй тоог дээрэ бэлэн болоо гэһэн 4 мянган центнер шэниисын хүрэнгэ миил обоолоотой хэбтэбэ. Тэрэнь сэбэрлэгдээшьгүй, комбайнһаа асарагдаһан зандаа. Хэрбээ саашадаа иимээр хэбтээ һаа, гутажашье болохо бшуу. Угайдхадаа, сэбэрлэгдэһэн ороохоёо хадагалха байра эндэ үгы шахуу. Миил 2 мянгаад центнер ороохо багтааха һарабшатай сарай бии. Тиихэдэ шэнэ склад 3-дахи жэлээ баригдажа байнхай, һаяар дүүргэгдэхээр бэшэ.

— Хүрэнгымнай бүхы ороохон нёдондошье газаа, сагаан талада, саһан доро үбэлжэһэн юм. Энэ жэл баһал тиимэ байхань гээшэ ха,—гээд кладовщик нүхэр З. Васильева һанаата болоно.—Үрэһэ хүрэнгэ иигэжэ хадагалхада хэды ехээр хоролтодо ороно, шанараа алдана гээшэб,—гэбэ тэрэ.

Мүнөө эндэ үшөө 1500 центнер ешмээнэй үрэһэн сэбэрлэгдээгүй, тоог дүүрэн … дашанхай. Мүн 150 … шара будаа огто сэбэр… гүй, комбайнһаа асара… зандаа нэгэ бишыхан … соо хаятай байхань … даба.

Үрэһэндэ иимэ хайхар… гүйгөөр хандаха ушар … зой бусад бригаданuудт… дэнэ. 2-дохи бригадын … рын тоог дээрэ 3200 ц… 1-дэхи бригадада—3 … шахуу центнер шэниисэ… лэгдээгүй хэбтэнэ.

Мүнөө эндэ түрүүш… һан оробо. Тиигэбэшье … гын ороохо тарилгын ш… хүргэхэ гэжэ оролд… Энэ шухала хүдэлмэр… ды болотор унжагай… юм гэжэ колхозой хүт… лэгшэд, илангаяа глав… роном нүхэр Унич гэ… асууха саг ерээ.

Ц. Бабу…
манай тусхай …

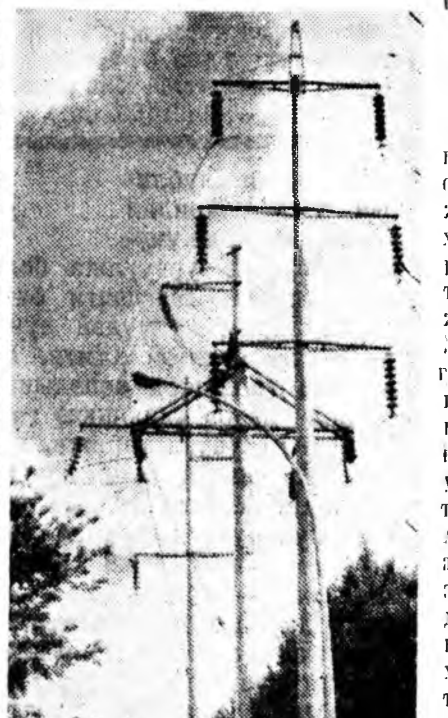

МОСКВА. СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкын «Барилга» гэжэ бүлэгтэ электродамжуулгын лининүүдые барилгын талаар зуу шахуу экспонат табигдаһан байна. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** электродамжуулгын лининүүдтэ хэрэглэгдэдэг түмэр бетон тулганууд выставкын нэмэл талмай дээрэ харуулагдана.

Түрэл орон дотороо

ХУЖАРМАГ ГАЗАР ДЭЭРЭ УРГУУЛҺАН ГАЙХАМШАГТА СААД

ГУЛИСТАН, (ТАСС). «Баяут» гэжэ хлопок ургуулдаг Голодностепскэ совхозой саадуудта энэ жэлдэ инжирэй 2-дохи ургаса хуряагдажа байна. Сагай уларил, газарай хүрьһэндэ айхабтар үнжэгэн энэ ургамал хужартай газарта ургуулжа шадаа. Энэ садовод Надим Мавлюдовай габьяата ажалай үрэ мүн. Хооһон губи талада ганцахан инжир бэшэ, мүн 25 гектар талмайда кавказай хурма, миндаль, гранат, урюк, персик гэхэ мэтэ жэмэстэ модод һайнаар байражанхай. Аяар холын Кубаһаа ерэһэн айлшан—сахарай тростнигшье эндэ бии. Талын хүхэ огторгой доро дуб, нарһан, яна модонуудшье һалбарна. Н. Мавлюдовые хооһон губиин шэдинэн гэжэ нютагаархиниинь нэрлэдэг. Эндэхи садоводууд шэнэ түсэб мүнөө табяад байна.

БУХАРА НЮТАГАЙ ГАЗ УРААЛ ЕРЭБЭ

ОРСК, (ТАСС). Мүнөөдэр Орскдо «хүхэ галай» дүлэн бадаржа, Бухара нютагай газ ниинэ ерэбэ гэһэн мэдээ үгэбэ. Орск городоорхин Ураалда түрүүшынхеэ үнэгүй түлиитэй болобо.

Хэдэн мянгаад городоорхин митингдэ сугларжа, баяр баясхаланаа барилгашадта хүргэбэ. Тэдэнэр—газар доогуур газай харгы татагшад—сүл губи, хада уула, уһа мүрэн гэхэ мэтэ хэдэн олон хаалтануудта тогтон торонгүй, 1500 километр газарта газай сорго татажа, һара шахуу болзорһоонь урид Орскдо газ үгэжэ шадаа.

Митингдэ хабаадагшад партиин ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

ЗАЛУУ СААДУУД

ДУШАНБЕ, (ТАСС). Һүүлэй жэлнүүдтэ һуулгагдаһан шэнэ хүлхэ ойнууд Таджикистанай уулануудаар һалбараа. Фисташка, грецкэ һамар, яблони, груша ба бэшэншье жэмэстэ модонууд эндэ һайнаар байражажа эхилээ.

Тариигдаһан энэ залуу ой 36 мянган гектар талмай эзэлнэ.

ЦЕЛИНОГРАД ГОРОДОЙ АЖАЛШАДАЙ АМАРХА ГАЗАР

ЦЕЛИНОГРАД, (ТАСС). Хизаарай түб Целиноград город эдэ үдэрнүүдтэ асари ехэ барилгын талмай болоод байнхай. Энэ город бүхыдөө шэнээр баригдажа байна. Шабараар бариһан гэрнүүдэй һуурида шэнэ шэнэ олон дабхар гэрнүүд бодоно. Город барилгын түсэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ.

Город шадар барилга хэхэ проект зүбшэн баталагдаа. Москвагай «Гипрокоммунстрой» институдай зохёоһон проектын ёһоор город шадар модон олоор һуулгагдаха юм. Нуур, мүрэнүүдэй эрьедэхи гоё һайхан газарнуудта спортивна баазанууд, туристнуудай лагерьнууд, нэгэ үдэрэй туршада амарха амаралтын гэрнүүд баригдаха. Амаралтын үдэрнүүдтэ зуугаад мянган хүн эндэ амарха аргатай болохо.

И. Ф. КРУЗЕНШТЕРНЫН ГАР БЭШЭГ ОЛДОБО

ЛЕНИНГРАД, (ТАСС). Дэлхэйе далайгаар тойрохо гэһэн проект бэд морягуудай хэниинь анхан түрүүн зохёоһон бэ гэһэн асуудалда 150 жэл соо мүртэй харюу олдодоггүй байһан. Харин мүнөө Ленинградай шэнжэлэгшэ Е. Г. Кушнарев далайн Сэрэгэй флодой гүрэнэй архив соо һонирхолтой документ олобо. Энэнь 1799 ондо И. Ф. Крузенштернын зохёоһон проектын түрүүшын үнэнтэ гар бэшэг мүн. Энэ проектнь И. Ф. Крузенштернын өөрын гарайнь заһалгатай франц хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн 26 хуудаһатай дэбтэр болоно.

НИКОЛАЙ МАМАЙН БРИГАДЫН ҮШӨӨ НЭГЭ АМЖАЛТА

КРАСНОДОН, Луганска область. (ТАСС). Үдэшын хаһа дүүрэбэ. Тэд Николай Мамайн бригадын горнягууд эсэһэн сусаһанаашье мэдэнэгүй хэбэртэй. Хүхюун солбон шарайтай, задарюун хүбүүд газар дорохи ордон соогуураа жаргалтай гэшхэлнэд. Хүгжэмөөр, гоё һайхан сэсэгүүдээр эдэ баатарнуудые … лайнь нүхэд угтана. Алдар… той болоһон энэ бригада … нэгэ гайхамшагта илалта … Сентябрь һарын туршада … «Укр-1» комбайнаар 25.35… но «хара алта» гүрэндөө … Нүүрһэнэй промышлен… иимэ үндэр амжалта түрү… хеэ туйлагдаба. Бригадын … шүүн бүхэндэ 360 тонно … нүүрһэн хүртэнэ. Энээниие … зэргээр Донбасста харахад… дахин ехэ болоно.

—Агуухэ Октябриин 46… лэй хүндэлэлдэ абаһан ү… дүүргэжэ шадаһандаа үнэ… хэнһөө баясанабди,—гэжэ … циалис Ажалай Герой Н… Мамай хэлэнэ.

МОСКВА. «Нефтеприбор» гэжэ завод нефть болон газ бэдэрэн олохо хоёр шэнэ станциие хабсаргажа дүүргэбэ. Зураг дээрэ: нефть болон газ бэдэрдэг «СС-24-61 М» гэжэ түхэлэй станциин автом… ладчик А. М. Иванов (… гарһаа), слесарь-хаб… С. А. Мягков гэгшэд … жа байна.
ТАСС-ай фото…

...АГ ДЭЭРЭ: Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин химиин багша П. И. ...хэшээлээ үнгэргэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Балшар наһан

...ДАМБАЕВ

...һаа бууһан Бүхэн голой
һайрамай уһаар
...хада,
...й үргэн харгана һөөгэй
шара сэсэгээр
...хада,
...дай шубуунай огторгойн гүн соо
алтан аялгаар
...да
түби дээрэ үдөө хүн хаб.
Ашата ногоон хабар сагта
Аригуун хангал
амар мэндэ хүргэнэб.
...талын нойрһоо һэрин,
улаан тугаар
...да,
...нютагай хамаг зоной
зүблэлтэ засагаар
...дэ,
...гоёор хүлэг мориной
сэргэдэ байгаад
...лхада
улгын дууе шагнаа хүн хаб.
Мандаһан агуу шанэ сагта
Магнай дээрээ
магтаал Гимн үргэнэб.
...э ногоон түбиин нарые
анха түрүүн
Шэртэхэдээ,
Эжы, абын альган дээрэ
сэлмэг нюдөөр
Энеэхэдээ,
Тэргэд һарын туяан доро
зүүдэ манан
Тэршэлхэдээ
дуушын сэдьхэл түрөө хүн хаб.
Юртэмсэ намда нээһэн сагта
Юһэн жаргалай
юрөөл шүлэг түүрээнэб.
Гэнэн хонгор гунан наһанай
богоһо дамжан
Гэшхэлхэдээ,
Эмгэн хүгшэн нагаса эхэдээ
уймар тархяар
Эрхэлхэдээ,
Гэрэйнгээ газаа хонёо хараад:
— Гүйлгөөд үзэһүү!—
Гэжэрхихэдээ
холын замда зорёо хүн хаб.
Балшар багын сэнхир сагта
Баярай баглаа
бадма сэсэг һарбайнаб.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум дээрэ Прибайкалиин промышленна районой Выдрино тосхоной ажалшадай депутадуудай поселково Соведэй хүдэлмэри тухай һаяхан зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолнуудые ажабайдалда нэбтэрүүлэн, поселково Соведэй гүйсэдком культурно-ажаһуудалай талаар ажалшадай эрилтые хангаха горитой хүдэлмэри ябуулаа, депутадууд болон саг үргэлжын комиссинуудай ажал урдынхиһаа һураггүй дээшэлээ гэжэ Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ.

Тиибэшье Выдринэй поселково Соведэй гүйсэдкомой ажалда үшөөл дутуу дунданууд ушарһаар. Юуб гэхэдэ, гүйсэдком тосхоной олониитын организацинуудай ажалда оролсодоггүй, тэдэнэй хүдэлмэриие өөрынгөө, саг үргэлжын комиссинуудай ажалтай холбоноггүй. Тиимэһээ ажалшадай культурно-ажаһуудалай асуудалые шиидхэлгэ һулаар табигдашанхай.

Выдрино тосхоние тойроод хэрэггүй модо шулуун обоолоотой, олохон хүнүүд һанаһан соогоо, дураараа эндэ тэндэ гэр барина, богонёор хэлэхэдэ, түймэрһөө һэргылхэ хэрэг оройдоошье сахигданагүй. Эндэхи ой модоной баазада пожарна команда бии нэрэтэй аад, мүртэй бэлэдхэл, түхеэрэлгэнүүдгүй байһаар. Мүн ажаһуудалые һэргээхэ, уһаар хангалгые һайжаруулха, харгы зам заһаха, тосхоние ногооруулха, зайн галаар гэрэлтүүлхэ талаар һунгагшадай хэһэн захяанууд оройдоошье дүүргэгдэнэгүй. Соведэй гүйсэдком энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэгүйбди гэжэ шалтана, харин тиихэдэ олониитын эмхи, организацинуудай хүсөөр ажалшадай үүсхэл дэмжэн, зарим тэды ажал хэжэ шадаха аргатай ха юм.

Поселково Соведэй гүйсэдком ажалшадай дунда суглаа тон үсөөн үнгэргэнэ. Соведэй депутадууд һунгагшадайнгаа урда мүнөө болотор тоосоогүй.

Выдрино дээрэ һүүлэй үедэ ямар барилга баригданаб гэжэ асууха болоо һаа, тэндэ хэгдэжэ байгаа хэды барилганууд орхигдошонхой. Шэнэ больницын гэр мүнөөшье болотор дүүргэгдээгүй, станци Выдрино ошохо харгы зам хэгдээгүй, мүн худагай барилга орхигдошонхой. Поселково Соведэй гүйсэдком ажаһуудалай болон барилгын талаар олохон тогтоолнуудые абаһан аад, тэрэнээ дүүргэнэгүй, соёл болбосоролой гуламтануудай барилгын түсэбые барилгын-монтажна управлени, ой модоной баазын тон муу дүүргэжэ байхада, тэдээндэ хэмжээ абахагүй, һанаа амар һууна.

Соведэй гүйсэдкомой зүгһөө шалгалтын һула дээрэһээ худалдаа наймаанай, олониитые эдеэ хоолоор хангадаг предприятинууд ажалаа муугаар табинхай. Эдеэ хоолоор хангадаг предприятинууд байгша оной хахад жэлэй түсэбые миил 92 процент дүүргээ.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тосхондо мүртэйгөөр эмхидхэгдэнэгүй: лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд ажалшадай дунда үсөөн үнгэргэгдэнэ, уран һайханай самодеятельность муу хүдэлнэ.

Выдрино тосхоной поселково Соведэй ажалдахи эдэ дутуу дундануудые эрид шүүмжэлээд, олониитын эмхи, организаци, депутадууд болон саг үргэлжын комиссинуудай ажалые нэгэдхэн, гуримтайгаар ябуулжа, ажалшадай ажаһуудалай асуудалые саг соонь шиидхэдэг байхыень Соведэй гүйсэдкомые Президиум уялгалба.

Выдриногой поселково Соведэй гүйсэдком саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар октябрь—декабрьда ябуулагдаха хэмжээнүүдэй түсэбые октябриин 15 болотор баталаад, бүхы дутуу дундануудаа усадхаха, ажал хүдэлмэреэ шударгыгаар эхилхэ зэргэтэй.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум республикын сельскэ, сомоной Соведүүдэй сессинүүдээ хэр татадаг тухай мүн лэ хаража үзэбэ.

Верховно Соведэй Президиум эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхахыень аймгүйсэдкомуудые уялгалба.

Багшанарай партийна суглаан

Хэжэнгын дунда һургуулиин партийна организациин тоосоото-һунгуулиин суглаан болобо. Партбюрогой секретарь нүхэр Д. Цыренов, үгэ хэлэһэн коммунистнууд һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайн талые, дутуу дундануудые элирхэйлэн харуулха зуураа, партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар һургуулиин урда табигдаһан зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Эндэ Липецкэ, Ростовско түрүү һургуулинуудай дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоо барисаан һайжараа. Тиигэһэнэй ашаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин нүлөөн ехэ болоод, багшанарай эдэбхи үүсхэл дээшэлээ.

Гэбэшье хоёр жэл удаагуур нэгэ класстаа һууха ябадал эндэ хүсэд усадхагдаадүй, ород хэлэ заалга муу байһаар гэжэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд шүүмжэлээ. Мүн парткомой зүгһөөшье багшанар туһаламжа багаар абадаг.

Партийна даалгабари һайнаар дүүргэдэг, партийна суглаа бэлэдхэл һайнтайгаар үнгэргэдэг болохые коммунистнуудта, партбюродо суглаан дурадхаа, мүн һуралсалай-хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэри һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол баталан абаа, шэнэ партбюро һунгаа.

Р. Цымпилов,
манай штатна бэшэ собкорр.

Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ түрэлхидэй уялга ехэ

Орлик тосхондо түрэлхидэй суглаан һаяхан боложо, «КПСС-эй июниин Пленумэй дүнгүүд ба үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гэһэн асуудалаар Орлигой 11 жэлэй һургуулиин һуралсалай таһагые даагша нүхэр П. Д. Марзаев элидхэл хэбэ.

— Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ манай һургуули түрэлхидэй комитедэй туһаламжатайгаар һуралсал болон хүмүүжүүлгые һайжаруулха талаар нилээгүй ехэ ажал хэһэн байна. Һургуули түрүү багшанарайнгаа дүй дүршэлтэй залуу багшанарые танилсуулха золирготойгоор хэдэн семинарнуудые үнгэргөө һэн. Бүхы эхин һургуулинуудта шалгалтын хүдэлмэринүүд хэгдэжэ байгаа. Гадна, түрэлхид һургуулида ерэжэ багшанартай уулзадаг, хөөрэлдэдэг байһан юм. Хэды тиигэбэшье ажалдамнай ехэ дутуу дунданууд бии байһаар. 60 үхибүүд нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ үлэшоо,— гэжэ элидхэл хэһэн нүхэр П. Д. Марзаев хэлээ. Мүн зарим түрэлхиднай һургуулитай холбоогүй, үхибүүдэйнгөө һуралсалда анхаралаа табинагүй. Жэшээлхэдэ, Р. С. Буханаев, И. Х. Журавель, С. Д. Будаева ба бусад үхибүүдэй хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа табидаггүй байна. Гадна, гэртээ элдэб муухай үгэнүүдээр хараал табиха ушарнууд олон үзэгдэнэ.

— Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ угаа ехэ энэ ажалые түрэлхидэй туһаламжагүйгөөр һургуули гансаараа дүүргэхэнь бэрхэтэй. Үхибүүдтээ һургуулиин баталһан гуримай ёһоор гэрэй даабари хэхэдэнь наринаар шалгажа байха гээшэ тон шухала. Энэ талаар түрэлхидэй комитет һургуулида һайн туһаламжа үзүүлнэгүй,—гэжэ нүхэр И. А. Торопчин хэлээ.

Һургуулиин багшанарай үүсхэлээр урдань түрэлхидэй университет Орлик тосхондо ажалладаг һэн. Тус университет амжалтатай һайнаар хүдэлжэ эхиһэн аад, мүнөө хаагдашанхай. Университедэй хэдэг хүдэлмэри һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоое бүри бэхижүүлдэг бэлэй. Энэ һайн хэрэгые мүнөө һэргээхэ шухала гэжэ үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглээ.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэг гансал багшанарай ажал гэжэ зарим түрэлхид тон буруу бодоно. Үхибүүд ехэнхи сагаа гэртээ, эхэ эсэгынгээ хажууда үнгэргэнэ. Тиимэһээ хүмүүжүүлгын ехэнхи хубинь түрэлхидтэ тудана.

Үгэ хэлэһэн З. Б. Аюшинова, Д. С. Бугалов, В. Бильтагуров ба бусад һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоо барисаае бүри һайжаруулха гэжэ тэмдэглээд, багашуулые коммунис үзэл сурталтайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бултадаа хабаадалсажа, амжалта түйлаха ёһотойбди гэбэ.

Түрэлхидэй суглаанда хабаадагшад шэнэ комитет һунгаа. Тэрэнэй түрүүлэгшээр нүхэр М. Д. Пронтёев һунгагдаба.

Мүн энэ суглаан түрэлхидэй университет эмхидхэхэ гэһэн тогтоол баталжа, университедэй совет һунгагдаба. Ректорээр нүхэр П. С. Урбаев батал гдаа.

Вл. Галсанов.

Аха нютаг.

МОСКВА. Коммунис ажалай предприяти — «Красный пролетарий» гэжэ типографи үдэр бүхэндэ 180 мянга гаран хэһэг уран һайханай, политическэ литература, учебнигүүд болон һуралсалай хэрэгсэлнүүдые, календарьнуудые хэблэн гаргадаг юм. Зураг дээрэ: хэблэлшэдэй бригадир Николай Курочкин (зүүн гарһаа), тэрэнэй туһалагша Михаил Гальперин 1 миллион 300 мянган хэһэг тиражтайгаар хэблэн гаргагдаха эхэнэр иүүдэй календариин барлалгын шанарые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮДӨӨГЭЙ БИБЛИОТЕКЫН НЭГЭ ҮДЭШЭ

(ЗУРАГЛАЛ)

...ҮНДЭР БАЙШАН УРЯАЛБА

...нэй заһамал дардам харгы...ряа шэрээд, Култук станци удаа дараа гүйлдэжэ байһан ...шинануудай тудалдаһан нэ...һуубаб. Мүнөө хүдөөдэхи хү...ин халуун сагаар үдэшэдэ ..., хаанашье буугаа һаа — ...эрэг, хүдэлмэришэн зонтой ...ана бээз гэжэ бодоод, боро ...ар Зүүн Мүрэн тосхондо ма...ооолгобоб.

...даагүй һууринда буушаай обёорходо, зайн галаар ... хоёр дабхар байшан ню...торолдоодхибо. Тэрэ сохом нэгэ гуламта—клуб гү, али ... гү гээд, дүтэлхэдэ, үхи... согтой шууяан адхарба. ...янзада, мэнэ һая хараһан ...хайгаа тоосолдон, бэе бэеэ ...шагналсаншьегүй дарья та..., багашуулай хажууһаарни ...онь, соёлой байшангай үүдэ ... Зузааханууд ном һугадаа ...н, улаахан галстугтай хэды ...фойе соо харагдахадал гээд, ...ошобо. Гэнтэ хон жэн боло...марай ольбоной хүйтэбэр ...лта таһалга соо түр зуура ...а үлэшэхэдөө, кинолентэ ...лэ» хүдэлмэреэ хизаарладаг ... даа гэжэ бодоод, шэбхэтэй ...үүдэ урмагүйгөөр татасагаа...арни:

...женька, та библиотекэдэ ... Уншагшадай олоороо ерэ...э тетя Риммэһээ һайн но...үрдижэ абыта, — гэжэ үхи...нарихан хоолой гэнтэ дуул...өөхи хүбүүд хажуудам бии ...эндүү һэжэгһээм гансата .... Тиигээд али коридороор ..., ямар үүдээр орохоёо ойлго...ан хэбэртэй хадам, хонгор ...библиотекын богоһо хүрэтэр ...үдэшөө һэн.

...ОЙ САНГАЙ ТАҺАЛГА СОО

...жотойхоноор тааруулагда...оохи байдалтай библиотекэ ...э захадань ута хоёр столой ...дэн хүнүүд нахамлан һуу..., шэнэ газетэ, журнал хара...а таладань олон тагуудтаа ...ноор шэгээтэй үндэр адяар...алгаа жэрылдэнэ. Тэдэнэй ...хүнүүд тойрон ябажа, хэ...номуудаа шэлэнэ, соморхон ...ана һууһан эхэнэртэ тэ...шүүлнэ, хуушанаа тушаа...жэ библиотекэ соо олохон ...ул хүдэлөөн байһан аад, ...эгүй гайхалтай һонор бо...Имэ ондоохон байдалтай ...тай, зарим нэгэн уншаг..., танилсажархиха гэжэ бо...э забһар олоожо эрхилэгшэ...абаб.

...тэл хүрэһэн уншагшад...интайншье хамаагүй хөө... Байгтыл даа. Соловьев, ...э хүн танилсахые хүсэнэ, ...иблиотекые даагша хоёр зу... барияд хажуудань ерэһэн ...ты зохидхоноор дурадхаба. ...лисэгты, би ажалһаа ябаһан ...библиотекадаа хүдэлмэриингөө ...р ерээд, аягүй...

..., та механизатор алтайт? — ...ихэн комбинезонтой яб гэмэ ...обоо.

... жолоошон хүнби. Эндэхи ...хүдэлдэгби. Союзайнгаа хой...уята нилээхэн хүдэлөөд, ...ишэ ерээб. Буряад рес... шэнэ шэнэ уран зо...уншажа эхилэнхэйб. ...байн «Төөриһэн хүби за... Бальбуровай «Дуута зэбэ...жэ һонирхолтой романууд... танилсааб. Ород уран зо... бүтээлнүүдые униндһөө хойшо уншагшаб. Энэ жэлдэ Ф. Панферовэй зургаан боти ном үзөөб. Жюль Верн, Уэлсын фантастическа зохёолнуудаар һонирхолсодогби. Мүн техническэ литературын, илангаяа автомашина, механикада хамаатай шэнэ һониниие ходо харадаг аабзаб даа, — гэжэ нүхэр Соловьевой хэлэхэдэ, ном ехээр уншадагынь мэдээжэ болобо.

— Энэ уншагшамнай байгша оной гараһанһаа хойшо гансал уран зохёолой литератураар хорин табадахи номоо мүнөө абаба, — гэжэ библиотекарь Римма Григорьевна магтан хэлэбэ. — Энэ тоо олон гээ һаа олон, үсөөн гээ һаа, үсөөн юм бэзэ, — гэжэ харюусаад, хэлээшыень жэшэжэ үзэхымни тулада Гагаевтан гэжэ айлай формулярнуудые харуулба.

3. НОМШО БҮЛЭ

Уншагшадай зургаан формуляр, энэ жэлэй эхинһээ хойшо 152 ном тэдээн соо тэмдэглэгдэнхэй. Айлай эзэн, аба Георгий Петрович Гагаев өөрөө 79 ном, 5 классай һурагша Анна басаган — 32, үдэшын һургуулиин шаби Николай — 21, 6-хи класста һурадаг Вера — 18 ном уншанхай. Мүн ехэ хүбүүн Юринь (шофёр), Мария Васильевна һамганиинь баһал номой абьяаста абтажа эхилэнхэй. Ехэ хүбүүниинь М. Шолоховой «Хахалагдаһан шэнэ газар», хүгшэниинь — Р. Белоглазовагай «Манай хүршэнэр» гэжэ ном мүнөө үень уншажа байнхай.

Георгий Петрович өөрөө Зүүн мүрэндэ гушаад жэл ажаһууна, Түнхэнэй ДЭУ-гэй механическа мастерскойдо токарёор хүдэлдэг хүн. Партиин гэшүүн, ажалай түрүү эдэбхитэн. Георгий Петровичтой хөөрэлдэхэдэ, уран зохёолһоо гадна, техникэ, наукын түйлалтануудаар, түүхэ, этнографиин асуудалнуудаар һонирходог гэжэ элирбэ.

— Библиотекэдэмнай бии байгаа квантова механика, атом тушаа олониитэдэ ойлгогдохоор найруулһан брошюра, дэбтэрнүүдые, журналнуудай статьянуудые илгадгүй уншадагби. Тиихэдэ Буряадай хизаар ороноо шэнжэлэлгэ, нютаг нютагай түүхэ тухай ном манай библиотекэдэшье, юрэнхыдөөшье тон үсөөн гээшэ аа гү? Теэд энээн тушаа шэнжэлэгдээ, согсологдоогүй материал хаа хаанагүй элбэг. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй мэдээжэ тракт тухай түүхын очерк бэшэбэл, ехэл һонин ном болохо һэн. Хуушанай, мүнөөнэй харгын байдал, тэрэнэй барилга, заһабарилгын ехэ илгаа дээрэһээ үйлэдбэри, техникымнай гайхалтай ехэ дэбжэлтэ, хүн зоноймнай болбосорол, бодолойнь сэгнэшэгүй ургалта тодорхойгоор, этигэмээр харуулха байгаал даа. — гээд нүхэр Гагаев үни удаанай һанажа ябаһан бодолоо мэдүүлһэн байгаа ёһотой.

4. БИБЛИОТЕКАРЬ ТУХАЙ

Римма Григорьевна Крылова 1953 ондо Хяагтын соёл гэгээрэлэй техникум дүүргээд, найман жэл Хойто-Байгалай аймагта библиотекарээр, аймагай соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлһэн. Мүнөө Зүүн-Мүрэнэй библиотекые эрхилэгшээр хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Риммын тушаажа абахада, эндэхи библиотекэ оройдоол 170 уншагшадтай, тэдэнэй олонхинь абаһан номоо хэдэн хоногоор, һараар гэртээ дарадаг, библиотекын үүдэ ехэл үсөөн татадаг байһан. Теэд ороһон, ерэһэн зоной-шье зохидоор һуужа, журнал болон газетэ уншаха, һанаһан номоо өөрөө оложо абаха арга байдалшье библиотекэ соо үгы байгаа.

Иимэ орхигдонги байһан библиотекые гуримтай, үзэмжэтэй зохид болгохо талаар нилээд ехэ юумэ хээ. Һүүлээрнь уншагшадай хэдэн конференци зарлан, шэнэ ном тухай олон мэдээсэл, хөөрэлдөө радиогоор хэжэ, үдэшэ үглөө айлайхяар ябажа, зарим нэгэнтэйнь хани халуун хөөрэлдөө нэгэнтэ бэшэ үүдхэжэ, Римма Григорьевна үргэн зоной дунда ехэхэн эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулаа. Тииһэнэйнгээ аша үрөөр мүнөө уншагшадайнгаа тооe 740 хүн хүрэтэр олошоруулжа шадаһан амжалтатай. Тэрэнһээ гадна тус библиотекэһээ 13 нүүдэл библиотекэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шанаагай, Зүүн Мүрэнэй бригада, гүүртэнүүд дээрэ эльгээгдээд номуудынь үе үе шэнэлэгдэжэ байдаг.

— Һүүлэй һүүлдэ уншагшаднай улам олошоржо, номоймнай 5 мянган боти һан хүртэхэеэ болёод, илангаяа һони һонин номуудые уншаха дуратайшуулай эрилтэ хангахань бэрхэшэг боложо байна,—гэжэ Римма Григорьевнагай энеэбхилэн хэлэхэдэ, «һайн ном үрдижэ абыта» гэһэн үхибүүдэй захяа дэмы бэшэ юумэ һэн ха гэжэ бодогдобо.

— Иигээд таряа хуряалга бууража, хүн зоной тухатайшаг болохордо, — гээд Римма Григорьевна үргэлжэлүүлбэ — эмхидхэлэй олон хэмжээ бэелүүлхэ хүсэлтэйбди. Жэшээлхэдэ, иимэ нэгэ юумэ эмхидхэхэ һанаан бии. Олон уншагшад өөрынгөө гэрэй библиотекэһээ шухала номуудые библиотекэдэмнай барюулха, бэлэглэхэбди гэһэн юм. Энэ һайшаалтай үүсхэлыень бадаруулан, «хамтын номой һанда хубиингаа библиотекэһээ бэлэг бария» гэһэн һайн һайхан хүдэлөө эмхидхэхэдэмнай, хүн зон халуунаар дэмжэхэ ёһотой даа — гээд этигэл ехэтэйгээр хөөрэхэдөө, энэ хүн үргэн ниитын найдалаар дэмы бардамлаагүйнь элитэ.

Түнхэнэй аймагай Зүүн Мүрэн тосхондо ажаһуудаг харгын хүдэлмэришэдэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин колхознигуудай, эндэхи алба хаагшад, интеллигентнэрэй дунда ганса ном уншуулга, тараалгаараа бэшэ, мүн халуун эдэбхитэ хүдэлмэреэрээ бүгэдэндэ хүндэтэй болоһон Римма Григорьевна Крылова өөрынгөө уялга, хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог, ёһотойл мүнөөнэй шэнжэтэй хүдэлмэрилэгшэ юм гэжэ тэндэхи парторганизациин секретарь нүхэр Ө. Ц. Гергулеева хожомынь магтаа һэн, Сомоной Соведэй гүйсэдкомой гэшүүнэй, ДЭУ-гэй парторганизациин секретариин орлогшын, уран һайханай кружогой ударидагшын, нютагай радиовещаниин гэшүүнэй уялгануудые нүхэр Р. Г. Крыловагай хайшан гэжэ шадамараар дүүргэдэг тухайнь тогтохо болоо һаа, энэ статьягаар дүүргэгдэхэгүй байна.

5. ҺҮНИ ОБИН ДЭЭРЭ...

Библиотекын хүдэлмэриин гурим наринаар сахижа һурашаһан уншагшад үдэшын 9 сагаар үсөөрүсөөрһөөр, Римма Григорьевна сүлөө забтайшье боложо, удаахан хөөрэлдэбэбди. Тиигээд ажал хэрэгтэнь һайниие хүсөөд, колхозой эндэхи бригадын орооһоной обин дээрэ һүниин халаан бии ха гү, тиишэ ошохомни гэхэдэм, Римма Григорьевна:

— Мориной хани сугтаа ябая. Мүнөө һүни минии тэндэ дежурлаха ээлжээмни. Тосхоной партийна эдэбхитэд һэлгэсэлдээд, обин дээрэ хүдэлэгшэдэй хүдэлмэри хинадаг. тэдэндэ хамһалсадаг зомди, — гэбэ.

Нилээхэн гэшхэлжэ, сэлеэнэй зүүн захада зайн галаар туяатаһан хабтагай хашаагаар хоройлоотой ута үндэр складуудта ерэхэдэмнай:

—Үү, Риммамнай ерээбши, иигээд амархаяа байнабди. Манда һүүлшын һониниие хөөрэжэ үгэхэш, — гэлдэн, гурэндэ тушаагдаха орооһоной сэбэрлэлгэдэ һүниин халаанда хүдэлжэ байһан гэрэй эзэн эхэнэрнүүд нүхэр Р. Г. Крыловае инаг халуунаар угтаа бэлэй.

Ц. ДУГАРОВ.

ХИТАДТАХИ БОДОТО БАЙДАЛ ТУХАЙ

Революционно хүдэлөөн хадаа бодото байдалай хубилхада, тэрэ байдалые үнэн зүб, научна ёһоор шэнжэлжэ, тэмсэлэй шэнэ тактика, стратегиие, шэнэ шэнэ лозунгнуудые зохёодог байна. Харин тиихэ бүридэнь үнэн бодото байдалые шэнжэлхэһээ арсажа, юрэнхы революционно лозунгнуудые, хооһон хубхай үгэнүүдые дабтадаг хүнүүд бии байгша һэн. «Революционно хии хооһон үгэнүүд хадаа событинуудай эрид хубилжа, тусгаар байдалай тохёолдоод байхада, үнэн бодото ушарые хараадаа абангүйгөөр, революцинно лозунгнуудые дабтажал байдаг ябадал мүн» — гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн юм. «Зохёолнуудайнь том 27, хууд. 1.). Хии хооһон шашалдаануудай гарадаг шалтагааниинь үндэһэ яһанай шалтагаан бэшэ, харин ангиин уг удхатай, жэжэ буржуазна үзэл бодолой шанартай юм.

Мүнөө капитализмһаа социализмда оролгын тон орёо бэрхэтэй аад, угаа ехэ удха шанартай үе шатада хүн түрэлтэн ороод байна. Иимэ орёо бэрхэ байдалда, тэмсэгшэ хүсэнүүдэй тэнсүүриин хубилаад байхада, марксис-ленинскэ ямаршье партиин политикые зохёоходоо, дэлхэй дээрэ боложо байгаа хубилалтануудые тон нарин зүбөөр, научна ёһоор шэнжэлэн хараадаа абаха зэргэтэй. Ушар иимэһээ эрид ехэ эрьелтэ хубилалтын боложо байгаа мүнөө үедэ коммунис хүдэлөөн доторхи тогтууригүй этэгээдүүдэй тэсэбэри багадажа, зарим нэгэниинь тэмсэлэй бэрхэшээлнүүдһээ, шэрүүн шанга байдалһаа бэеэ абархаяа оролдон, гоё, гоё шашаг үгэнүүдээр далда хэнэ.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд дотоодын болон уласхоорондын, орёо бэрхэ асуудалнуудые шиидхэхэһээ айшаба гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй бодото баримтанууд харуулна. Эдэ хүтэлбэрилэгшэд жэжэ буржуазин хараа бодол баримталдаг болоһон дээрэһээ өөрынгөө орон доторхи, мүн гадаадын хубилһан байдалые марксис ёһоор, гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ аргагүй байшоо. Тэдэнэр орёо бэрхэ зорилгонуудай урдаа табигдахада айжа, энээнээ далдалхын тула, зүүнэй тала баримталһан хэбэртэй хооһон шашаг үгэнүүдые хэлэнэд.

БУРУУТАҺАН ТУРШАЛГАНУУД

Хитад орон дотор болоһон революциие, арадай засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Хитадай ажалшадай түйлаһан ехэхэн амжалтые совет бүхы хүнүүд, түрүү бүхы хүн түрэлтэн баяр баясхалантайгаар угтаа бэлэй. Социально-экономическа хубилалтануудай ашаар хитад арадай ажабайдалынь һайжаржа, соёл культуранъ дээшэлһэн байха юм. Хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал усадхаад, энэ орон индустриализацилга болон хүдөө ажахыгаа кооперацилха замда, экономикоёо түргөөр хүгжөөхэ замда ороо һэн.

Тиин Хитадай хүтэлбэрилэгшэд болбол орон соогоо түйлагдаһан амжалтануудые зүбөөр хараадаа абажа, социализм байгуулгын саашанхи арга боломжонуудые зүбөөр хараалха зэргэтэй байгаа. Теэд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд түрүүшынгээ амжалтануудые түйлаад, толгойгоо эрьешэбэ гээшэ ха. Жэжэ буржуазна иишэ тиишээ хэлбэлзэдэг нүлөөдэ абтаад, эдэ хүтэлбэрилэгшэд экономическа хуули ёһонуудые тоонгүй, ондоо социалис оронуудай дүршэлые тоонгүй, ороноо гэб тэнтэ «коммунизмда» оруулжархиха гэжэ бодоо бшуу.

«Эрид дабшалта» хэжэ, Хитадые тон богони хугасаа дотор «коммунизмда оруулха» тухай **зүүнэй тала баримталһан хэбэртэй хооһон шашаг үгэнүүдые** политикынгаа үндэһэ болгон, тэдэ хүтэлбэрилэгшэд «гурбан жэл һайса ажаллаад, арба мянган жэл ажана жаргал эдлэхэ» гэһэн лозунг дэбжүүлһэн байна.

Үйлэдбэри дээрэ «эрид дабшалта хэхэ» ниитын харилсаануудые эмхидхэлгэдэ «арадай коммунануудые» байгуулха тухай хараа шэглэлынь оронойнгоо ниитэ-экономическа хүгжэлтын хэмжээе тоодо абангүйгөөр коммунизм байгуулха гэһэн зүүнэй тала баримталһан оппортунис эрмэлзэлэй эли тодо гэршэ мүн. 1958 оной августын 29-дэ КПК-гай Центральна Комитет «хүдөө нютагуудта арадай коммунануудые байгуулха тухай» шиидхэбэри баталаа һэн. Тэрэ шиидхэбэри хадаа социализм байгуулгын зайлашагүй жама ёһонуудые гаднашалһанай эли тодо жэшээ болоно. Хитад орон дотор социализм түргөөр байгуулаад, коммунизмда сэхэ ерэжэ орошохо арга боломжые арадай коммуна олгохо гэжэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд зааһаң байгаа.

Харин **бодото дээрэ болоходоо,** зүүнэй тала баримталһан хэбэртэй хооһон шашаг үгэнүүдые үндэһэ болгоһон тэдэнэй балмад политиканъ буруу һүрөө. Үйлэдбэреэ түргөөр хүгжөөхын орондо, «эрид дабшалта» хэхын орондо КНР экономическа бэрхэшээлдэ орожо эхилбэ. Хитад орондоо тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ ехэ хохидол ушаруулаад байхые харахада, ехэ һанаа зоборитой, харамтай байнал. Бодомжогүй ябуулга хэһэнэйнь эсэстэ орон доторхи ажахын тэгшэ бэшээр хүдэлмэрилнэ, үйлэдбэриинь зарим һалбаринууд зогсожо эхилбэ. Энээниие мүнөө Хитадай теоретигүүд өөһэдөөшье мэдэрхэ баатай болонхой.

Арадай коммунануудые тогтооходо гадагынь баһал буруу байшаба. Ажал хэхэ шухала нүхэсэл бологшо материальна урмашалгын тон бага байһан дээрэһээ, арадай коммунанууд

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

В. А. Обручев ба Байгалай үмэнэхи хизаар

Эрдэмтын түрэһөөр 100 жэлэй ойдо

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын олдохоёо шухаг номуудай таг дээрэһээ нимгэхэн ном абабаб. Хабтаһанайнь дээдэ захада: «Троицкосавскын ниитын библиотекэдэ авторһаа» гэжэ бэшэһэниие харанабди. Энэ ном «Центральна Азида һалхи үлеэлгын процессүүд тухай. Горно инженер В. Обручев С. Петербург. 1895» гэһэн гаршагтай.

Горно инженер Владимир Афанасьевич Обручев Сибирьтэ, Буряадта, Центральна Азида ябахадаа горитойхон хүдэлмэри хэһэн байха. Юуб гэхэдэ тэрэнэй нэрээр—ородой алдарта академигэй нэрээр манай хуушанай эмхи зургаан—хизаар ороноо шэнжэлгын Хяагтын республиканска музей нэрлүүлнэ. Мүн Забайкалиин вулкануудай нэгэн тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Республикымнай ажалшад Социалис Ажалай Герой, оронойнгоо хуушанай геолог, географ Владимир Афанасьевич Обручевай, академигэй, дэлхэй дээрэ алдаршаһан эрдэмтын түрэһэнһөөнь хойшо зуун жэл болоһон үдэрые тэмдэглэхэнь.

Владимир Афанасьевичай бэлэглэһэн энэ нимгэхэн ном хадаа Хяагтын олониитэтэй таһаршагүй холбоо барисаатай байһаниинь гэршэлнэ. Владимир Афанасьевич үшөө революциин урда тээ Забайкалиин хадын малтамалнуудай үнэтэ коллекци Хяагтын музейдэ үгэһэн байна. Троицкосавска—Хяагтын географическа обществын таһагта зорюулан «Селенгын Даури» гэһэн нэрэтэй ном бэшэһэн байха юм.

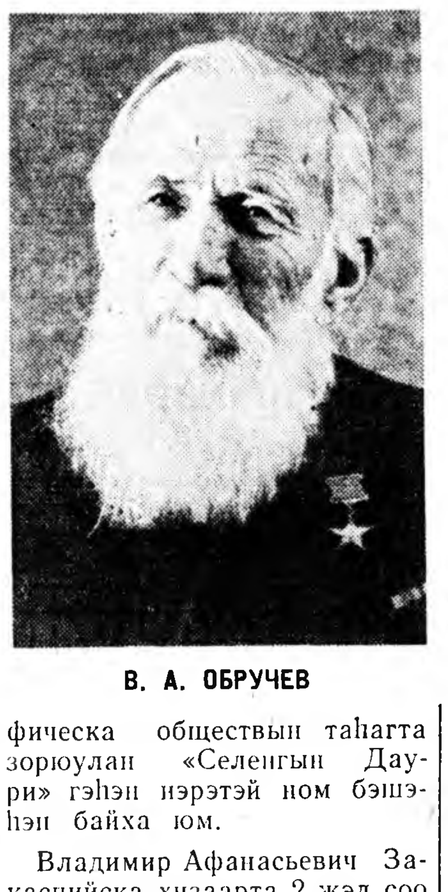

В. А. ОБРУЧЕВ

Владимир Афанасьевич Закаспийска хизаарта 2 жэл соо хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр 25 наһатайдаа Сибирь орон ерэһэн байгаа. В. А. Обручев Эрхүүгэй горно управленидэ геолог боложо ороо. Горно управлениингээ хүдэлмэриин хажуугаар Владимир Афанасьевич ородой географическа обществын Зүүн-Сибириин отделенидэ научна хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэ хадаа Байгал шадарай болон Лено мүрэн шадарай алтанай районой геологиие болон ашагта малтамалнуудые шэнжэлээ. Мүн Сибириин түмэр зам табилгын хүдэлмэридэ хабаадалсан, Дээдэ-Үдэ хүрэтэрхи түмэр харгы табиха газар шэнжэлһэн байгаа.

Владимир Афанасьевич Забайкалида түмэрэй уурхай, алта малтаха газарнуудые олоһон байха юм. Мүн Ямаровкын курортын минеральна уһа шэнжэлээ.

1892 ондо В. А. Обручев Монгол болон Хитадаар Г. Н. Потанинай ябаһан экспедицидэ хабаадалсаа.

900 научна хүдэлмэри бэшээ. «Сибириин геологи» гэһэн гурбан боти монографинь нэгэдэхи шатын гүрэнэй шанда хүртэгдэһэн юм. Олон жэлдэ хүдэлжэ хэблүүлһэн «Сибириин геологическа шэнжэлэлгын түүхэ» гэһэн хэдэн боти номынь мүн тиимэ шангаар тэмдэглэгдээ һэн. Владимир Афанасьевичай бэшэһэн номууд тэрэнэй һурагшадта, мүнөөшье һуража байһан хэдэн мянган совет геологуудта хамаатай байна.

«Губи талын алта бэдэрэгшэд», «Центральна Азиин гаталшагүй газараар», «Санниковай газар», «Убогиин уурхай» гэһэн научно-фантастическа болон уршагта ябадал харуулһан повесть болон романуудай автор байһаараа В. А. Обручев үргэнөөр мэдээжэ болоһон. Автор тэдээн дотороо Забайкалиин приискнүүдэй байдал тухай хөөрэнэ.

М. Спектор.

Аян замдаа, арад зондоо...

Үргэн Буряад нютагаймнай тала дайдада ногоон торгон набшаяа надхуулан байһан үдэрнүүд һаяхан лэ үнгэрбэ. Харин мүнөө... Алтан намарай шэнжэ хаа хаанагүй үзэгдэшэнхэй! Замаймнай хани болоһон иимэ һайхан сагай үедэ хүдөө нютагуудаар айлшалхада ямар гоёб. Иимэ аяншалгаһаа хахасадаггүй буряад драмын театрай артистнар:

— Аян замдаа, арад зондоо, — гэлдэн, автобустоо һуумсаараа, энеэлдэн, дуулалдан түб хотоһоо холодон ошодогынь хэды һайшаалтай гээшэб.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ энэ театрай артистнар илангаяа зунай зохид сагта хүдөө тосхонуудаар ябажа, малшад таряашадтаа шэнэ һонин, энеэдэ зугаа элбэгтэй зүжэг наада харуулжа ябадагаараа холо ойтуур суурхадаг. Республикымнай холын хойто заха—Улюнхаан, урагшаа—Алтай, баруулжаа—Далахай, зүүлжээ—Тэлэмбэ. гэхэ мэтэ нютагуудай ажалшад тус театрай зүжэг, концерт хаража, садатараа энеэлдэһэн, һонирхоһон байна.

Эдэ нютагуудһай хэды һайхан ажабайдалтай, хүдэлмэринэ хүдэр зонтой нютагууд бэ?! Эдээн тухай наадаа, дуулаагүй яахабши! Эдэ нютагууд зүрхэ, сэдьхэл татан, урингүй лалай!

Хойшоо харыш, нүхэр! Байгал далайн эльгэн дээрэ буряад, ород загаһашад омоли, хадари загаһаяа хашарһатуулан хэлбэлзэхэ, зүүлжээ шагнаархыш, нүхэр! Хори, Яруунада һэхэгдэһэн хүрин хара шэнэ газар дээгүүр хүдэр улаан хүбүүд, басагад комбайн, тракторай жолоо баринхайл.

Иимэл зонуудтай уулзалдахаяа, эгээл эдэнэрэйнгээ ажалаар омогорхохоёо тус театрай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд: РСФСР-эй габьяата артистка Мария Степанова, республикын габьяата артистнар Георгий Лосев, Петр Николаев, Бальжинима Ринчино, Содном Будожапов болон залуушуул Н. Цыбжитова, В. Самандуев, Л. Абушеева, Г. Бутуханов болон бусад мэнэ һаяхан баян дэлгэрээр ургуулһан талха тарягаа хуряажа байһан Баргажан нютагаар ябажа ерээ бэлэй. Эдэнэр Хүнтэйн үргэн таладахи таряашад, малшадта Б-М. Нурбуевай «Хүрьгэн хүбүүн», А. Сафроновой «Хадамда гараһан тогоошон басаган» гэһэн зүжэгүүдээ харуулжа ябаһанаа Улаан-Үдэ хотоёо бусаһан байна.

...Октябрь һара! Хонгёо һайхан хоолойтой, шог зугаа элбэгтэй эдэнэрэймнай урда—хотогор тэнюун Хори, Хэжэнгэ, Яруунa нютагууд!..

Д. Гомбодоржиев.

Сагай улари

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта бага зэргээр шииг нойтон орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 1—3 градус хүйтэн, үдэртөө 10—12 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Октябриин 10—11-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэй байха, зарим нютагуудта шииг нойтон орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 5—10, бусад нютагуудта 0—5 градус хүйтэн, үдэртөө 9—14 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ХИТАДТАХИ БОДОТО БАЙДАЛ ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

ажахые түргөөр хүгжөөхэһөө байтагай, олониитэ зоной ажалай эдэбхиие нилээд доошолуулаа. Энээнэй эсэстэ КНК-гай хүтэлбэрилэгшэд арадайнгаа коммунануудые аяар табан жэл соо «гуримтай болгохо», бодото дээрээ үйлэдбэриингөө кооперациие дахин тогтоохо баатай болоо һэн.

АМАНДА БАГТАШАГҮЙ ҮГЭНҮҮД

Түрүүшынгээ жэлнүүдтэ шэнэ Хитад эб найрамдалда дуратай гадаадын политика бэелүүлдэг һэн. Амгалан тайбан байдалые арадай засагта Хитад оронной эдэбхитэйгээр хамгаалхадань бүхы арадууд ехэ баясажа байгаа. Амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай табан гол ёһые Энэдхэгтэй хамта Хитадай правительствын дэбжүүлхэдэнь дэлхэйн арадууд халуунаар дэмжэн байгаа бэлэй.

Зүгөөр һүүлэй үедэ КНК-гай хүтэлбэрилэгшэд эб найрамдалай, социализмын хэрэгтэ ехэ аюултай хараа бодол баримталдаг болонхой. Орон соонь бэрхэшээлнүүдэй ушарһан дээрэһээ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд иимэ муу байдалһаа гараха ондоо арга бэдэрнэ гээшэ ха. Орон доторхи бэрхэшээлнүүдээ тэдэнэр гадаадын шалтагаануудаар тайлбарилха гэжэ оролдоно, тиихэдээ уласхоорондын хүгжэлтэ тухай тусгаар теори гэдэгээ хүтэлбэри болгоно.

Ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдтэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо шухала гэжэ аман дээрээ мэдэрбэшье, КНК-гай хүтэлбэрилэгшэд бодото дээрээ амгалан ёһоор зэргэ оршолгын политика бэелүүлхыень империалистнуудые баадхаха хэрэгтэ этигэнэгүй.

«Атомна бомбо гээшэ саарһан барас мүн», «эритын урдаһаа эритые» гэһэн зүүнэй тала баримталһан **хооһон шашаг үгэнүүдые** тэндэ теоретическэ талаараа хүтэлбэри болгоно.

Хитадай теоретигүүд өөһэдыгөө үнэхөөр ёһотой революционернүүд хэбэртэйгээр тунхаглан, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхаяа оролдодог коммунистнуудые оппортунистнууд гэжэ байжа шүүмжэлнэ. Эзэрхэг түримхэй империалистнуудай урдаһаа эсэргүү тэмсэлдэ олониитэ зониие аха дүү партинууд элсүүлэн жагсаана. Тиихэ зуураа, термоядерна дайн хүн түрэлтэндэ ехэ аюултай гэжэ аха дүү партинуудай тэмдэглэхэдэнь, Хиталай хүтэлбэрилэгшэд тэдэ партинуудые дайнһаа айнат, капитализмда буулта хэнэт гэжэ байжа зэмэлнэ.

Тиихэдээ КНК-гай ажал ябуулагшад ямар юумэндэ найдана хаб? «Дэлхэйн түүхые зэбсэг техникэ шиидхэхэгүй, харин хүнүүд, олониитэ арад зон шиидхэхэ» гэдэгые Хитадай хооһон суртал номногшод баримтална. Тиимэһээ термоядерна дайнай болоо һаа, ажалшад булта алуулхагүй, нилээн зон үлэхэ байха гэжэ бодоно. Иимэ бодомжонууд марксис ёһоной гуманизмда ехэ харша байна, арад зон тиимэ бодомжонуудые тон буруу гэжэ тоолоно.

Агаар, замбуулинда, уһан соо атомна зэбсэг тэһэлжэ туршадаг ябадалые болюулха тухай Договор тушаа буруу хараа бодол баримталхадаа, КНК-гай хүтэлбэрилэгшэд эб найрамдалай түлөө шангаар тэмсэжэ байгаа арадуудай хүсэл эрмэлзэлые тообогүй гээшэ. Империализмые усадхаһанайл һүүлээр буу зэбсэг хуряажа болохо юм гэжэ хооһон суртал баримталагшад бодоно. Тиихэдээ эдэнэр дэлхэйн социализмын хүсэ шадалда, хүдэлмэришэн ангиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэ шадалда этигэдэггүйһөө, бэрхэшээлтэ тэмсэл хэхэһээ айдагаа балаашархан далдална гээшэ.

Дэлхэйн шэнэ дай хэжэ боломоор хэбэртэйгээр бодомжолдог КНК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ хараа бодолынь, тэрэнэй мүнөөнэй гадаадын-политическэ ябуулгань ехэ аюултай юм. Иимэ хараа бодол, иимэ ажал ябуулга империалистнуудай үһөөрхүү, дайшархуу һанаашалгые улам һүжэрөөхэ байна.

Хэрбээ термоядерна дайе «галзуунуудай» эхилээ һаань, капитализмые арадууд заабол үгы хэхэ байна. Теэд арсалдаан ондоо асуудалаар гарана. Коммунистнууд саашадаа хүгжэлтын ямар хараа баримталхаб, ямар юумэндэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб, ямар арга боломжонуудые тэдэ бэелүүлхэ ёһотойб? Эгээл иимэ асуудалнуудые табижа үзэхэдэ, капитализмые түргэхэн усадхахын тула, дэлхэйн шэнэ дайнһаа айһанай хэрэггүй гэдэг КНК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй теоретическэ бодомжонууд, практическа ябуулганууд ехэ буруу байна.

Термоядерна дайнай һүүлээр бодото һайн байдал тогтохо гэдэг зүүнэй тала баримталһан хооһон шашаг үгэнүүдынь эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй бэрхэшээлнүүдһээ айһан һүрдэһэн ябадал, жэжэ буржуазиин хараа баримталһан ябадал мүн. Иимэ буруу заабариие буруушаан хаяжа, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы шадалаа элсүүлхэ аргаар лэ хүн түрэлтэндэ үнэхөөрөө һайн һайхан ерээдүйе империалистнуудһаа буляан абажа болохо юм.

**

Коммунис хүдэлөөн дотор үгэ буляалдаанай улам үргэнөөр дэлгэрхэ тудам, мүнөө үеын зүүнэй оппортунистнууд бологшо Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолой буруу байһые үргэн ниитэ ажалшадай ойлгодог болохо тудам, бутарал үүдхэгшэд аргаа барагдан, коммунистнуудай урдаһаа улам шангаар эсэргүүсэн доботолно.

Худал хуурмаг ямаршье үгэнүүд марксизмын үнэн зүб хараа бодолые хазагайруулжа шадахагүй гэжэ коммунистнууд батаар найдана.

А. БУТЕНКО.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной октябриин 9.

Хилын саанаһаа

Кубадахи революциин шухала шата

Фидель Кастрын хэлэһэн үгэ

ГАВАНА, октябриин 6. (ТАСС). Социалис Революциин нэгэдэмэл партиин нэгэдэхи секретарь, Кубын премьер-министр Фидель Кастро арадай имениин һургуули дүүргэгшэдэй урда үгэ хэлэбэ. Энэ һургуули дүүргэгшэд шэнэ хуулиин ёһоор национализаци хэгдэһэн газарта эльгээгдэхэ юм. Мүн Советскэ Союзда хүдөө ажахын училищинуудта һураһан 600 залуушуул мүн энээндэ эльгээгдэхэ болонхой.

Фидель Кастро аграрна шэнэ хуулиин удха шанар тухай дэлгэрэнгыгээр тайлбарилба. Энэ хадаа хоёрдохи, һүүлшын хуули мүн болоно. Энээнтэй дашарамдуулан хүдөө ажахын продукци гаргадаг хоёр янзын ажахы: гүрэнэй предприяти, газар эдлэгшэд байха юм. Газар эдлэгшэдтэ революци найдабари үзүүлнэ, иимэ хоёр ондоо түхэл маягай ажахын байгаашье һаань, революци хүгжэхэ, урагшаа дабшаха байна. Энээнэй һүүлээр газар эдлэгшэдэй зариманиинь нэгэн гэе һаа, хүдөө ажахын бүлгэмдэ орохо, нүгөө зариманиинь өөһэдынгөө газар дээрэ байха. Энэ хадаа ехэ удаан саг соо үргэлжэлхэ байна.

Газар эдлэгшэд хадаа техническэ түрүү арга хэрэглэжэ, газарай үгэжэ шадаха продукциие дууһан абаха зорилго табина гэжэ Фидель Кастро тэмдэглэбэ. Энээнһээ хойшо бага, дунда зэргын газар эдлэгшэд, арадай имени үлэхэ юм. саашадаа хүдөөгэй нюдарган баяшуул байхагүй.

Хүдөөгэй буржуазиин ехэнхи газар—150 мянган кабальерий (1 кабальериа 13,43 гектартай адли) һайн газар революциин мэдэлдэ оронхой гэжэ премьер-министр зааба. Энэ хадаа ангиин хурса тэмсэлэй оршон байдалда үнгэрхэ байна. Юуб гэхэдэ, шэнэ хуули хадаа олонхи үмсын ажалтанда хабаатай. Иигэхэдээ Америкын империализмда, тагнуулай центральна управленидэ ехэ шанга сохилто болохо юм: юуб гэхэдэ, хүдөөгэй буржуйнарай дунда тагнуулшадаа барижа байха аргагүй болохо бшуу.

Национализаци хэхын урда тээ хүдөөгэй буржуази ажахыгаа доройтуулха, машина, зэр зэмсэгээ хэрэггүй болгохо гэжэ оролдоһон байна. Энэ шалтагаанһаа шэнэ хуули яаралтайгаар абаха баатай бологдоо гээд Фидель Кастро саашань зааба. Мүнөө болоод байхада революциин түрүүшын жэлнүүдэй алдуунуудые дабтахагүй, гүрэнэй мэдэлдэ ороһон ажахынуудай үйлэдбэриие муудуулхагүй гээшэ гол зорилго болоод байна. Машина, хүдөө ажахын зэр зэмсэг, мал үрихэ ябадал гаргажа болохогүй гэжэ премьер-министр зааба.

Гүрэнэй мэдэлдэ ороһон ажахынууд гол түлэб мал ажалай продуктнуудые абахаар хараална. Эгээл иимэһээ премьер-министр мал ажал хүгжөөхэ, һүнэй мал үсхэбэрилхэ, тэжээл хубааха асуудалнуудта тогтон хэлэбэ.

Таанад хадаа революцяар байгуулагдаһан шэнэ кадрнууд болонот. Таанад олон илалта туйлахат, революци хүгжөөхэ, Кубын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала үүргэ дүүргэжэ болохот гэжэ Фидель Кастро түгэсхэлдөө хэлэбэ. Түүхын энэшье байлдаануудта пролетариадай дайсадта, империализмда хатуу шанга сохилто хэел.

Ханинартаа айлшална

ГАВАНА, октябриин 6. (ТАСС). Кубын эхэнэрнүүдэй федерациин түрүүлэгшэ Вильма Эспин, Кубадахи СССР-эй элшэн сайд А. И. Алексеевтэй хамта совет космонавт Валентина Терешкова үсэгэлдэр социалис революциин нэгэдэмэл партиин байшанда орожо гараба. ЕПСР-эй национальна хүтэлбэриин гэшүүд Блас Рока, Эмилио Арагонес, Айдее Сантамариа, тус партиин национальна хүтэлбэриин бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд совет айлшаниие угтаба.

Энэл байшан соо байһан «Нотисиас де ой» газетын редакцида ошожо, Валентина Терешкова, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэй хани халуунаар уулзаба.

Замбуулинай баатарай хүндэлэлдэ

ГАВАНА, октябриин 6. (ТАСС). Социалис Революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь Кубын Республикын премьер-министр Фидель Кастро, Кубын Республикын Президент Освальдо Дортикос үсэгэлдэр Гаванада президентын ордон соо дэлхэйн түрүүшын эхэнэр космонавт Валентина Терешковагай хүндэлэлдэ ехэ уулзалга хэбэ.

Социалис Революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүд, министрнүүд, Кубын ниитын хубисхалша организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Гаванада байһан дипломатическа түлөөлэгшэдые толгойлогшод, Кубын ба хариин журналистнууд энэ уулзалгада байлсаба.

Хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрбэ.

Кубада газар национализаци хэхэ хуули гаргаба

ГАВАНА, октябриин 5. (ТАСС). Табан кабальерий (1 кабальериа—13,43 гектартай адли) тухай үмсын газар национализаци хэхэ тухай хуули Кубада толилогдобо. Энэ газарай эзэд арбан жэлэй турша соо түлбэри абажа байха эрхэтэй байха юм.

Иимэ хуулиин гараха үедэ ажалайнь бүтээсэ ехэ байгаад, газар эдлэгшэдэй гүрэнтэй хамта хүдэлхөөр бэлэн байһанаа харуулаа һаань, тиимэ газарые национализацида оруулхагүй юм.

Республикын президент Освальдо Дортикос, премьер-министр Фидель Кастро, министрнүүдэй кабинедэй бусад гэшүүд энэ хуулида гараа табиба.

Франциин компартиин ЦК-гай пленум дүүрэбэ

ПАРИЖ, октябриин 7. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргэбэ. «Эб найрамдалай ба демократиин тэмсэлэй жагсаалые бэхижүүлхэ тухай» гэһэн ФКП-гэй политбюрогой гэшүүн Раймон Гюйо гэгшын, «Дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэхи байдал тухай» компартиин генеральна секретариин орлогшо Вальдек Роше гэгшын элидхэлнүүдые Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Энэ элидхэлнүүдээр пленум тогтоол баталан абаба.

ФКП-гэй ЦК-гай пленум Лилле городто 1964 оной мартын 26-һаа 29 болотор партиин XVII съезд зарлаха гэжэ тогтообо.

Гондурастахи дайн байлдаанууд

ГАВАНА, октябриин 7. (ТАСС). Гондурасай ниислэлдэ сэрэгэй ударидагша бүлэглэлэй сэрэгшэд, тушаалһаа унагаагдаһан президент Рамон Вильеда Моралесу гэгшэдэ үнэн сэхэ байһан сэрэгшэд хоёрой хоорондо гурбан часай турша соо тулалдаан болобо гэжэ Тегусигальпаһаа Латина Пренса агентствын корреспондент дамжуулна. Сэрэгэй частьнууд пулемедууд, миномедууд, авиаци хэрэглэһэн байна.

Али али тээһээ алуулагшад, шархатагшад бии.

Контрреволюционернүүд үгэсөөшэдые бэдэрнэ

КАРАКАС, октябриин 5. (ТАСС). Кубын хархис этэгээдүүдые толгойлогшодой нэгэн, Кубын президент байһан Антонио Прио Сокаррас гэгшын Венесуэлэдэ байһан ушар хадаа энэ гүрэниие Кубада эсэргүү уршагта хэрэгтэ хабаадуулха гэһэн удхатай юм.

Эндэ һая Венесуэлэдэ ерэһэн Прио Сокаррас хэдэ хэдэн уулзалга хээ, тэрэ тоодо президент Бетанкуртай уулзаа. Зорилгонь—Венесуэлын правительствые Кубада эсэргүү хэрэгтэ хабаадуулха гэһэн удхатай.

«Кубада эсэргүү добтолгонуудые хэхын тулада» Гватемалада, Никарагуада баазанууд бии юм гээд пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа Прио Сокаррас мэдүүлбэ.

Коста-Рикын ажалшад буруушаана

САН-ХОСЕ, октябриин 6. (ТАСС). Коста-Рикын олониитэ ажалшад Гондураста болоһон сэрэгэй урбалтые нэгэн дуугаар буруушаажа байна. «Насьон» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Центральна Америкын табан оронуудай хоёртонь (Доминиканска республика, Гондурас) һүүлэй үдэрнүүдтэ генералнуудай һэлмэнүүдээр конституциие үгы хэһэн байна. Бусад оронуудта байдалынь ехэ тогтонижоһоншье бэшэ аад, сэрэгэй урбалта тухай абяан тарахадаа арад зониие аюултай байдалда оруулна».

Гондураста болоһон сэрэгэй урбалтада эрид буруушаалга хэһэн Коста-Рикын ниислэлэй олониитэ ажалшад демонстраци хэбэ.

БРАЗИЛИДАХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 5. (ТАСС). Орон дотор шахардуу шанга байдалай тохёолдоһонтой дашарамдуулан президент Жоао Гулартын правительство орон дотор 30 үдэрэй турша соо хизаарланги байдал соносхохо гүйлтатайгаар Бразилиин национальна конгрессэ хандаба гээд АП агентство Рио-де-Жанейрэһээ дамжуулба.

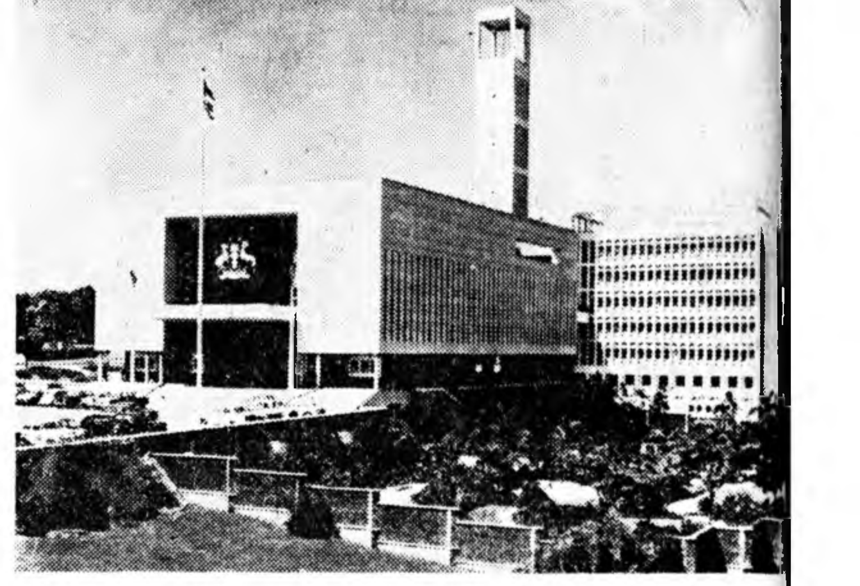

Угандын республикын ниислэл — Кампала хото. Парлам[ентын] байшан.
ТАСС-ай фотохрони[ка]

Германска Демократическа Республик[ын] 14 жэлэй ойдо зорюулһан баярай сугл[аан]

БЕРЛИН, октябриин 7. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын бии болоһоор 14 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй, Демократическа Германиин Национальна фронтын национальна Соведэй зарлаһан баярай суглаан үсэгэлдэр Берлинэй гүрэнэй оперой театр соо болобо. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ хабаадагшад, эрдэмтэд болон соёл культурын ажал ябуулагшад, партийна, гүрэнэй, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд энэ суглаанда хабаадаба.

СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволь, Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, Германиин Демократическа Рес[публи]кын национальна фронтын [...]нальна соведэй түрүүлэгшэ Э[...]ренс болон республикын х[...]рилхы бусад ажал ябуул[агшад,] ГДР-тэхи СССР-эй элшэн сайд [...] Абрасимов, Германидахи совет [...]рэгшэдые командалагша арми[йн ге]нерал И. И. Якубовский, ди[пломa]тическа корпусой гэшүүд през[иди]дэ байба.

СЕПГ-гэй ЦК-гай полит[бюрогой] гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүд[эй Со]ведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи [орлог]шо В. Штоф суглаан дээрэ [...] хэбэ. Орһнойнгоо политическа[...] номическа болон соёл куль[тур...] амжалтанууд тухай, арадай [...] хүгжөөхэ арга боломжонууд [...] ГДР-эй правительствын эб н[айрам]далта гадаадын политика туха[й хө]рэжэ үгэбэ.

Ю. Гагарин, В. Терешкова ГДР ошох[о]

БЕРЛИН, октябриин 6. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихтын уряалаар совет космонавтнууд Юрий Гагарин, Валентина Терешкова октябриин 17-һоо 22 болотор ГДР-тэ айшалха юм. [...] арад зон, илангаяа залуушуу[л зам]буулинай баатарнуудые баяр б[а...]лантайгаар угтахаяа бэлэдхэж[э бай]на.

„Литва“ Фамагусту ерэбэ

НИКОЗИ, октябриин 5. ТАСС-ай корреспондент Н. Семенов иигэжэ дамжуулна:

«Литва» гэжэ совет теплоход Фамагусту гэжэ Кипрын порт ерэбэ. Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшад энээндэ һуужа ябана. Эрье дээрэнь хүн зон дүүрэн. Мэндэ амар! Манайда морилыт! Бидэнэр таанадай ханинаралди! — гэһэн грек хэлэн дээрэ түрүүшын үгэнүүдые журналистнууд дуулаба.

Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшад «Ирэон» гэжэ кинотеатрта ошобо. Кипрын журналистнуудай союзай түрүүлэгшэ Галанос, Фамагустын мэр байһан А. Пугиурос гэгшэд тэдэниие амаршалба.

Һүүлээрнь Кипрын республикын президент Архиепископ Макариос зунайнгаа байрада журналистнуудтай уулзаба. Арадууд[ай] бэеэ ойлголсодог болохын, у[ла]сондын шахардуу шанга байд[ал]ые һуларуулхын, эб найрамдалай [түлөө] тэмсэлдэ журналистнуудай е[хэ ам]жалта туйлахыень Кипрын [прези]дент хүсэбэ.

Энэл үдэртөө республикын [прези]дент журналистнуудай бүхэд[элхэйн] III уулзалгада хабаадаһан со[вет де]легациин хүтэлбэрилэгш[э,] «Правдын» главна редактор [...] Сатюков, радио-дамжуулга б[а теле]виденеэр СССР-эй Министр[нүүдэй] Соведэй гүрэнэй комитедэй түр[үүлэг]шэ М. А. Харламов, «Новости» хэблэлэй агентствын правл[ениин] түрүүлэгшэ Б. С. Бурков [гэгшэд]тэй уулзаба.

Кипртэхи СССР-эй элшэн [сайд] Н. К. Ермошин энэ уулзалгада [байл]саба.

„Литва“ теплоход— Пирейдэ

АФИНА, октябриин 7. (ТАСС). Эхэ ороноо бусажа ябаһан журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшадые һуулгажа ябаһан «Литва» теплоход мүнөөдэр Пирей портдо бууба. Грециин журналистнууд болон олониитын түлөөлэгшэдтэй теплоход дээрэ хани халуун уулзалга болобо. Совет журналистнуудай делегациин гэшүүд нүхэд Спастин, Бурков, Харламов болон бусад Грециин политиче[ска] шухала ажал ябуулагшадтай [...]гай хүтэлбэрилэгшэ Пасалидис[...]ын хүтэлбэрилэгшэ Канелло[...] Центрэй союзай хүтэлбэри[лэгшэ] Папандреу, Прогрессистнүүдэ[й пар]тиин хүтэлбэрилэгшэ Марк[...] гэгшэдтэй уулзаба.

«Литва» теплоход үдэшэла[...]рейһээ Стамбул оробо.

Москвагай договорые эсэслэн баталһан грамотада президент Кеннеди гараа табиба

ВАШИНГТОН, октябриин 7. (ТАСС). Байгша оной сентябриин 24-дэ Америкын сенадай эсэслэн баталһан, агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвагай договорые эсэслэн баталһан грамотада США-гай президент Дж. Кеннеди мүнөөдэр гараа табиба.

Эсэслэн баталагдаһан грамотануудай нэгэн доро Москвада, Вашингтондо болон Лондондо хадагаламжада үгтэхэдэ 1963 оной окт[ябриин] 10-һаа тус договор хүсэндөө [оро]юм. Эсэслэн баталһан грамот[ада га]раа табиха зуураа президент [Кенне]ди богонихон мэдүүлгэ хэжэ, [тэ]хэйн хуби заяанда Москвагай [дого]вор ехэ удха шанартай байх[а] гээд зааба. Энэ договорой [...] бүгэдэ ниитын эб найрамдал, [...]гүй байдал бэхижүүлтэдэ зор[...] шэнэ алхамууд хэгдэхэ байх[а гэжэ] президент найдажа байһанаа [мэдүүл]бэ.

Гадаадын үшөө табан компани гүрэнэй мэдэлдэ абтаба

АЛЖИР, октябриин 5. (ТАСС). Гадаадын транспортна табан компани үсэгэлдэр Алжирта гүрэнэй мэдэлдэ абтаба. «Сатак», «Сата» гэжэ компанинууд эгээн томонуудынь юм. Энээнһээ хойшо самоуправлениин комитедүүд эдэ компанинуудые [хүтэл]гойлдог болохо.

Редактор
Ц. О. ОЧИР[ОВ]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[дэ,] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ред[ак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[йной] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парт[ий]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче[ской] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсе[лько]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перево[дчиков]—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00546. Зак. № 5615.